Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 185 | Łódź, Poniedziałek 10 sierpnia 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג כ"ז מנחם אב תרצ"א | № 185

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

10 מיליאָן געגען, 4 מיליאָן - פאַר

אדורכגעפאלען דער פּלעביסציט אין פּרייסען

בערלין, 9. (ספּ. טעל.) וואָס שייך דעם פּלעביסציט וועגען פונאַנדערלאָזען דעם פּרייסישען סיים, איז 12 אַ זייגער ביינאַכט געווען בעוואוסט, אַז געגען דעם פּלעביסציט האָבען געשטימט אַן ערך 10 מיליאָן, און פאַר — אַן ערך 4 מיליאָן.

די ציפערען זענען נאָך נישט קיין גענויע.

יעדענפאַלס איז זיכער, אַז דער פּלעביסציט אין פּרייסען איז אַדורכגעפאַלען.

דערשאָסען א פיהרער פון די היטלעריסטען אין קעלן

קעלען, 9. (ספּ. טעל.) היינט איז דאָ דערשאָסען געוואָרען דער פיהרער פון די היטלער-לייט, הייסטער.

די מערדער זענען ענטלאָפען.

א קאַטאַסטראָפע מיט אַן אויטאָבוס

אין וועלכען חסידים זענען געפאָהרען נאָך שבת פון גער

וואַרשא, 9. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַן אויטאָבוס, וואָס איז געפאָהרען פון גער קיין וואַרשא, האָט זיך איבערגעדרייט און איז אַריינגעפאַלען אין אַ גרוב.

5 יודען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

דער אויטאָבוס איז געווען פול מיט יודען חסידים, וואָס זענען נאָך שבת געפאָהרען פון גער קיין וואַרשא.

מוסאָליני פאָהרט קיין בערלין.

רוים 9 (ספּ. טעל.) דער קאַנצלער ברינינג האָט פארבעטען מוסאָליניען קיין בערלין, אלס א גאַסט פון דער דייטשער רעגירונג.

מוסאָליני האָט די איינלאַדונג אָנגענומען, נישט אָנגעבענדיג דערווייל די צייט ווען ער וועט קענען אהינפאָהרען.

דער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר אין טאַרנאָוו

איז נעכטען פייערליך געעפענט געוואָרען

טאַרנאָוו, 9. (טעלעפאָניש) היינט איז געפייערט ... [?]ריה האָט זיך אָנגעהויבען דער יעהרליכער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר.

אין צוזאַמענפאָהר בעטייליגען זיך דער מלוכה-פּרעזידענט, פּרעמיער פּריסטאָר, דער געוועז. פּרעמיער, פּולקאָווניק סלאַוועק, גענ. אָרלישש-דרעסער, און פיל אַנדערע הויכגעשטעלטע פּערזענליכקייטען.

דער מאַרשאַל פּילסודסקי, גענעראַל רידז-שמיגלי און גענעראַל סאָסנקאָווסקי זענען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר נישט געקומען.

דער צוזאַמענפאָהר האָט זיך געעפענט מיט אַ גאָטעס-דינסט.

דערנאָך האָט בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר פּולק. סלאַוועק.

עס האָבען זיך געהערט אויסגעשרייען לכבוד מאַרשאַל פּילסודסקי.

ווען אין זאַל האָט זיך דערנאָך בעוויזען דער מלוכה-פּרעזידענט, האָט מען געזונגען „יעשטשע פּאָלסקאַ".

שפּעטער האָט פּולק. סלאַוועק איבערגעלייענט די דעפּעשע פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

די דעפּעשע איז פאָלגענדע:

„ליבע חברים!

„יעדעס מאָל קום איך אויפ'ן צוזאַמענפאָהר, כדי פאַר אייך צו רעדען. היינט קאָן איך, ליידער, נישט קומען, און אויך נישט רעדען. מיט'ן גאַנצען האַרץ און מיט'ן געדאַנק בין איך מיט אייך. דערמאָהנט זיך אין די צייטען, ווען די אַלטע זון איז אונטערגעגאַנגען און אַ נייע האָט אויפגעשיינט און האָט אונז געוואַרעמט אין הערבסט.

נעהמט אָן מיינע וואַרעמסטע גרוסען צו אייך.

יוזעף פּילסודסקי".

פּולק. סלאַוועק בעגריסט דעם מלוכה-פּרעזידענט און דעם פּרעמיער פּריסטאָר, און דערנאָך נעהמט אַ וואָרט דער וויצע-פינאַנץ-מיניסטער סטאַרזשינסקי, וועלכער רעדט וועגען דער שפּאָרזאַמקייט אַקציע פון דער רעגירונג און וועגען דעם, אַז מע מוז כסדר ברענגען קרבנות פאַר'ן וואויל פון לאַנד.

עס רעדט נאָך גענעראַל אָרליטש-דרעסער אין נאָמען פון גענעראַל רידז-שמיגלי.

עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ גאַנצע רייה בעשלוסען.

פאַרנאַכט איז דער מלוכה-פּרעזידענט אָפּגעפאָהרען קיין כאָזשאָוו, וואו ער איז געווען אַמאָל דירעקטאָר פון די אַזאָט-אַנשטאַלטען.

קופּאָן № 26

2-טע סעריע

פון גרויסען

פּרעמיען-קאָנקורס

— פון —

„נייעם פאָלקסבלאַט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרעמיען-קאָנקורס איז גענוג צוצושטעלען בלויז 30 קופּאָנען.

היטלעריסטען-באַנדע בעפאַלען יודישע יונגעלייט

בערלין, 9 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). פון האַמבורג איז מען מודיע, אַז אַ באַנדע היטלעריסטען זענען אין גאַס בעפאַלען אַ גרופּע יודישע יונגעלייט און זיי שווער-פערוואונדעט.

די אַנפאַלער זענען ענטלאָפען. די פּאָליציי פיהרט אַן ענערגישע אויספאָרשונג אויסצוגעפינען די אַנפאַלער. עטליכע זייערע נעמען זענען שוין דער פּאָליציי בעקאַנט.

א נישקשה'דיגע אבידה

פון א ווינער באַנקירשע

וויען 9 (ספּ. טעל.) די באַראָנעסע מאַריא רייצעס, די פרוי פון אַ ווינער באַנקיר האָט נעכטען ביי טאָג פערלוירען, בעת זי האָט געמאַכט איינקויפען אין די געוועלבער, אַ שנור פּערל אין דער ווערט פון אַ מיליאָן שילינג (1260 טויז. זל.)

די דאָזיגע קאָליע האָט מען געהאַלטען אין קרייזען פון מבינים פאַר אַ יקר המציאות, פאַר אַ מערקווירדיגע זעלטענהייט.

פּאָליציי האָט דערווייל פונאַנדערגעשיקט טעלעגראַפישע וואָרענונג צו אַלע גרעסטע יובילערען פון דער וועלט. דער שנור האַלט 2 מעטער די לענג.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאָטער, שווער, גרויספאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ. ע.

זאב מאיר מאַיערטשיק

בן ר' שמעון ז"ל

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאַג, דעם 10-טען אויגוסט 1931, 2 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, ציגעל-גאַס 20 (פריהער 52), וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערטע הינטערבליבענע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר אונזער לאַנגיעהריגער פעראיינס מיטגליד

נ"ע וואָלף מאיר

ב"ר שמעון ז"ל

מאַיערטשיק

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, כ"ז מנחם אב (10/8 1931) 2 נאָכמ. פון טרויער-הויז ציגעלנע 20 (פריהער 52) ווערען אויפגעפאָדערט אַלע מיטגלידער צו קומען, כדי אָפּצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם פערשטאָרבענעם

די פערוואַלטונג פון לאָדזער יודישען פליישער-פעראיין, פּעטריקאָווער 24.

נעכטען איז אין עלטער פון 69 יאָהר געשטאָרבען אונזער לאַנגיעהריגער און עלטסטער מיטגליד

נ"ע זאב מאיר

מאַיערטשיק

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, דעם 10 אויגוסט 1931, 2 בייטאָג פון טרויער-הויז ציגעל-גאַס 20 (פריהער 50) ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען צו קומען, כדי אָפּצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד

די פערוואַלטונג פון פליישער-הורטאָווניקעס פעראיין אין לאָדז

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע

ווי אויך מצה-מעהל אייער-פערפעל

און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

ב. ווייַנבערג

38 פּיעטריקאָווער 38

:-: טעלעפאָן 143-82. :-:

אכטונג! עס ווערען אויך אויסגעגעבען

פריהשטיקען, אָווענד-ברויטען

ווי אויך יאַרסקע מיטאַגען

א קוואַליפיצירטע פרייליין

צו אַ קאָנדיטאָריי ווערט געזוכט.

דער שווער-געטראָפענער

פאַמיליע רידלער

צילינ'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן און פאָטער

נ"ע אברהם מרדכי

בן ר' שלמה דוד ז"ל

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

הערמאַן גראָסמאַן און פאַמיליע

די פערוואַלטונג פון יודישען קעלבער-שעכטער פעראיין אין לאָדז טיילט מיט איהרע מיטגלידער, אַז נעכטען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר עהרען-מיטגליד

נ"ע זאב מאיר מאַיערטשיק

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, מאָנטאָג 2 בייטאָג פון טרויער-הויז ציגעל-גאַס 20, ווערען אַלע מיטגלידער אויפגעפאָדערט צו קומען אָפּגעבען דעם פערשטאָרבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואַלטונג.

אין ארץ-ישראל וועט זיין רוהיג

א פערזיכערונג פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג

ירושלים 9 (יט"א טעלעגר.) מצד די רעגירונגס-קרייזען האט מען אינפארמירט דער יט"א אז די רעגירונג זעהט נישט קיין שום גרונד צו זיין בעאונרוהיגט בנוגע די זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג. די רעגירונג איז ענטשלאסען ווייטער שטרענג צו אינטערצודריקען יעדען פרוב פון וועלכען עס איז ארויסטריט געגען יודען. די יודישע בעפעלקערונג מוז זיין רוהיג, ווייל די רעגירונג האט אנגענומען געהעריגע שוץ - מיטלען נישט צו דערלאזען צו קיין עקסצעסען געגען יודן.

די רעגירונג וועט אויך נישט דערלאזען די מיטינגען און דעמאנסטראציעס, וואס זענען בעשטימט אויף דעם 15 אויגוסט, די רעגירונג שטעהט אויף דער וואך און האט פארגענומען די נויטיגע מיטלען אויף צו בעזייטיגען יעדען געפיהל פון אונזיכערקייט.

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראפיש) די העברעאישע פרעסע ווייזט אויף אן דערויף, אז עס זענען נישט פערהאן קיין שום סבות די יודישע בעפעלקערונג זאל זיין בעאונרוהיגט אויב די א"י-רעגירונג האט בעצייטענט זיך ארומגעזעהען וועגען דער סכנה, וואס עס שטעהט פאר צוליב דער אראבישער העצע און האט געגעבען דייטליך צוווּיסען, וועגען די פערהיטונגס-מיטלען, וואס זענען אנגענומען געווארען און האט בעצייטענס אויך פערעפענטליך א געהעריגע ווארנונג אויפ'ן אדרעס פון די אראבישע העצערס – קאן מען זיין זיכער, אז עס וועט זיך מעהר קיין בלוט-באד נישט איבערחזרן.

א מורא'דיגער דינאמיט-אטענטאט

אויף א שנעל-צוג, וואס איז געגאנגען פון פראנקפורט קיין בערלין

דאס איז אנ'ארבייט פון די היטלער-לייט

בערלין, 9. (ספ. טעל.) נעכטען ביינאכט איז אויסגעפיהרט געווארען א דינאמיט-אטענטאט אויף דעם שנעל-צוג, וואס איז געגאנגען פון פראנקפורט קיין בערלין.

11 א זייגער ביינאכט, ווען דער שנעל-צוג האט זיך געפונען נישט ווייט פון דער סטאנציע ניטענבארג, זענען די פאסאזשירען אויפגעציטערט געווארען פון א מורא'דיגען קנאל, וואס האט זיך דערהערט פון אונטער די וואגאנען.

מאמענטאל האבען זיך אלע וואגאנען איבערגעקעהרט און אריבערגעפאלען אין א טאל.

פון אונטער די וואגאנען האבען זיך דערהערט האַרץ-רייסענדע געשרייען.

עס איז געווארען א מורא'דיגע מהומה: די פאסאזשירען האבען גענומען קריכען פון די פענסטער. מ'האט גערופען הילף.

א דאנק דער קאלטבלוטיגקייט פון די פאסאזשירען זענען נישט פערהאן קיין סך פערוואונדעטע.

עס זענען דא אנ'ערך 20 פערוואונדעטע און 10 דער'הרג'עטע.

דער קנאל פון אויפרייס האט זיך געהערט אויף עטליכע קילאמעטער ווייט.

די ידיעה וועגען דעם אטענטאט האט אין גאנץ דייטשלאנד געמאכט א מורא'דיגען איינדרוק.

דערווייל איז נישט געלונגען צו קומען אויף די שפורען פון די פערברעכער.

די דייטשע רעגירונג האט בעשטימט 30 טויזענד מארק א בעלוינונג פאר די, וואס וועלען אנווייזען אויף די פערברעכער.

בערלין, 9. (ספ. טעל.) בעת דער ערשטער אויסגעפיהרטער אויספארשונג האט מען געפונען אויף א טעלעגראף-סלופ נעבען דעם ארט, וואו די אטענטאט-קאטאסטראפע איז פארגעקומען, אנ'אויפגעקלעבטע צייטונג פון דעם היטלער-ארגאן „דער אנגריף".

אויף דער צייטונג איז געווען אנגעשריבען מיט א בלייפעדער: „אטענטאט, דעם 8|8, 1931".

א אויטא-קאטאסטראפע

2 דערהרג'עטע, 3 פערוואונדעטע

(א) נעכטען האט אויפ'ן וועג פון זאגורזש קיין קאנין פאסירט א שרעקליכע אויטא-קאטאסטראפע.

דער לאנד-בעזיצער יוליאן קאפטשעווסקי איז געפאהרען אין זיין אויטא מיט זייבע פריינד.

אין א געוויסען מאמענט האט זיך דער אויטא-מאביל, צונויפגעשטויסענדיג זיך מיט א פויערישען וואגען, איבערגעקעהרט, און איז צושמעטערט געווארען.

אין רעזולטאט זענען 2 פערזאן דער'הרג'עט געווארען, און 3 — שווער פערוואונדעט.

יודיש טעאטער
אין „פילהארמאניע"
20 נארוטאוויטשא 20
דירעקציע: ד. צעלמייסטער
און א. בעזמאן.

לעצטע 7
גאסטשפילן פון ווארש.
אפערעטן-סטאר-ארטיסטן

היינט, מאנטאג, 9 אווענד
פאפולערע פארשטעלונג
פון 50 גר. ביז 2 זל. ערשטע רייה
צום לעצטען מאל

פון ווייטען סיביר
(סאניע די אנארכיסטקע)
אין 3 אקטען מיט א פראלאג
און פיל נומ' געזאנג און טענץ

מארגען – בענעפיס פון דער לירישער ליבלינגס-אפערעטע אין 4 אקטען
שיר השירים
לעזט מארגען די ראלען פערטיילונג!
איינע פון די שענסטע פארשטעלונגען

לאנגיעריגער גערינטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

וואנעס
– ווי אויך –
קינדער-וואנעס
בעקומט איהר נור אין דער בלעכעריי-ווערקשטעל
„ZGODA"
לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען

אלטע צייטונגען
– ווי אויך –
ווייס צייטונגס-פאפיר
איז פרייזווירדיג צו פערקויפען.
צו ערפאהרען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט"
פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71.

גאסטראלען פון דער
ווילנער טרופע
XVI יאר XVI יאר
15-יעריקער יובל-טורנע אנפ. מ. מזאה.
לאדזשער שטאט-טעאטער

היינט מאנטאג, א זייגער אין אווענד
יובל-פארשטעלונג
„200.000"
(דאס גרויסע געווינס)
פאלקס-שפיל אין 4 אקטען ... פון שלום עליכם

פערזאנען:

שימעלע סאראקער — שמחה נאטאן	היגדארמשיק — נחום מעלניק
עטי מעניע — העלענע גאטליב	יוכבד די סויד — דבורה ראזענבלום
בײלקע — אסתר גאלדענבערג	הימעלפארב — שבתי בלישכער
מאטעל קאמאי — גרשון לעמבערגער	אסקאר סאלאמאנאוויטש פון (
קאפעל פאלבאן — משה פאטאשינסקי	געראנטירט וולאדימיראוויטש פון (
סאלאווייטשיק — שמואל לאנדוי	סאלאמאן אסקאראוויטש פון (***
פערל דן מיטניטשקא — נעמי נאטאן	רובינטשיק (
קאלטון — נחום מעלניק	מענרעל דער לאקי

רעזשי: י. ראטבוים. דעקאר. און קאסטיומען: אנדזשיי פראנאשקא
מוזיק: ה. קאן. דיריגירט: דוד בייגלמאן. לידער-טעקסטן: מ. בראדערזאן. טענץ: לאה ראטבוים

זגערזשער 17 לאדזער פאלקס-טעאטער זגערזשער 17
דירעקציע נ. גאלדשטיין.

גאסטראלען פון די בעוואוסטע ארטיסטען
בערטא זאסלאווסקא, לעאן געטליכערמאן
מיט'ן אנטייל ש. הערשקאוויטש און ה. באלבירסקי

ביי יעדע פארשטעלונג שטורמט דאס פאלקס-טעאטער פון אפלאדיסמענטען!
יעדע ניי-אויפגעפיהרטע פרעמיערע רופט ארויס ענטציקונג!
היינט, מאנטאג, ד. 10-טען, 9 אווענד פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
צום 2-טען מאל די שטארק-אויסגענומענע פיעסע
וואו זענען מיינע קינדער
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ

דינסטאג, דעם 11-טען, 9 אווענד פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
די פיעסע, וואס איז געשפילט געווארען אין פאלקס-טעאטער מיט ערפאלג!
צום לעצטען מאל! יעדער אקט שטורמט פון אפלאדיסמענטען צום לעצטען מאל!
„ווען א פרוי פערגעסט זיך"
אין 3 אקטען מיט שיינע געזאנגס-נומערן און טענץ

מיטוואך, דעם 12-טען, 9 אווענד פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
צום 3-טן מאל די פיעסע, וואס איז געשפילט געווארען אין ווארשא איבער 100 מאל!
„א הארץ, וואס בענקט"
אין 4 אקטען מיט נייע געזאנגס-נומערן און טענץ

דאנערשטאג, דעם 13-טען, 9 אין אווענד – גרויסע סורפריז-פארשטעלונג
אלע זיץ-פלעצער צו 1 זל. ווער ס'קויפט פריהער א בילעט בעקומט א בעסערן פלאץ
פערזארגט זיך בעצייטענס מיט בילעטן! צום ערשטען מאל אין פאלקס-טעאטער!
פיעסע פון לאדזער לעבן! טיפען פון דער אונטערוועלט
„די בלינדע יתומה"
געשפילט געווארן אין ווארשא איבער 200 מאל! — אין 7 בילדער פון שייקעוויטש.

עס נעמען אנטייל די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען לויט א. ב.: פרויען: בעזמאן, גאטפריד, זאסלאווסקא; מענער: אריעל, באלבירסקי, בראנשטיין, געטליכערמאן, גאטפריד, הערשקאוויטש, נייהויז, פאלאנסקי. ... מוזיק-לייטונג – מ. קאכאנאווסקי, טעכנישע לייטונג – ד. אריעל, סופלאר – וו. נייהויז.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע

קוראטאריום פאר העברעע רעליגיעזע טעכטער-שול
„חבצלת"
לאדז, באד-לודקא 12
מאכט בעקאנט, אז אלס לייטערין פון וועלטליכע למודים איז געווארען אנגאזשירט די בעוואוסטע פעדאגאגין, אנטיהרערין פון א רעגירונגס-גימנאזיום ד"ר ווידענפעלד-האפמאן אזוי.
נאך וועלען מיר האבען די מעגליכקייט צו דערהויבען אונזער שול צו א הויכע מדרגה.
גלייכצייטיג מאכען מיר בעקאנט, אז דאס פראגראם פאר למודי-קודש איז אילפאכיג פערגרעסערט געווארען און וועט געלערנט ווערען לויט דעם בעשטעטיגטען פראגראם פון מועצות גדולה התורה און אגודת ישראל.
ביי דער שול איז אויך טעטיג א פרעבעל-שול פאר קינדער, איינגעארדענט לויט די לעצטע טעכנישע און פעדאגאגישע דערגרייכונגען.
האנדעל- און ווירטשאפט-קורסען פאר דערוואקסענע צוזאמען מיט א העכערען יהדות-קורס. בית חינוך ליתומות.
איינשרייבונגען פון 1–10 פריה און פון 5–9 אווענד אין שול-קאנצעלאריע.

לאדז, 10 אויגוסט 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 10 אויגוסט 1931

די לעגענדע איז איצט טויט

באַך סיר הערבערט סעמיועל איז שוין אויך דר. ווייצמאַן געפאַלען.

אַ פנים אַז די ציוניסטען האָבען נישט ליב צו הערען דעם ביטערען ניכטערען אמת.

זיי לעבען און גלויבען נאָך אַלץ אין דער אַלטער יודישער סטראַטעגיע: מען דאַרף שרייען, מען דאַרף מאָהנען, מען דאַרף געוואַלדעווען און נראַטעסטירען... און אפילו זייערע פיהרער זאָלען סטראַשען ענגלאַנד, ווילען זיי... סטראַשען מיט די געוויסע טראַגישע קאָמישע נעבעכדיגע העלדישע סטראַשונקעס: „מיר וועלען אייך איבערלעבען ווי מיר האָבען איבערגעלעבט רוים... מיר וועלען אייך ווי זען... א.ז.וו. א.ז.וו. איי וואָס וועט העלפען דאָס געוואַלדעווען סטראַשען און אַפּעלירען צו דער וועלט" — דאָס ווילען יודען נישט וויסען. „הקול קול יעקב" יודען האָבען נאָך אַלץ ליב צו געוואַלדעווען; צי עס העלפט, צי עס העלפט נישט, אָבער מיט די געשרייען קיהלט מען זיך דאָך אַ ביסעל דאָס האַרץ.

איז סער הערבערט סעמיועל אַריינגעפאַלען אין טיפער נישט־פּאָפּולאַריטעט ביי די ציוניסטען ווייל ער האָט נישט געשאָסען מיט די האָפנונגספולע פראַזען און מיט די צער און צאָרן פּראָטעסטען

און דעם זעלבען סוף האָט, ווייזט אויס, ווייצמאַן, וועמענס ציוניסטישע פּאָליטיק איז ווייזט זיך אַרויס איבגאַנצען אַ סעמיועלישע: ער וויל נישט שרייען, ער וויל נישט מאָהנען און פאָדערן (ווי מען פאָדערט עס פון איהם), ווייל פונקט ווי סעמיועל ווייזט ער, אַז ס'וועט נישט העלפען... ער איז אַ רעאַל־פּאָליטיקער ווי סעמיועל און ער רעכענט זיך מיט פאַקטען, און מיט פוחות.

איז מילא סעמיועל גלאַט נישט שטאַרק פּאָפּולער: פאַרט עפּיס אַ „פּרעמדער", אַ זייטיגער ציוניסט און דערצו נאָך אַן ענגלישער ציווילער מלוכה בעאַמטער וואָס מען זאָגט אויף איהם אַז ער איז קאַלטער און ענגלישער פון די ענגלישע.

אָבער אויך דער אייגענער, דער היימישער דר. ווייצמאַן, וועלכער איז אָרגאַניש אויסגעוואַקסען צוזאַמען מיט דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, מיט דער ציוניסטישער אידעע — אויך ער זאָל רעדען אַזוי קאַלט און געלאַסען, מעשה ענגלענדער.

און טראָגען דער גאַנצער ליבע און אַכטונג האָט מען איהם אויך אָראָבגעזעצט פונ'ם בענקעל, און אויך איהם געוואָרפען די געוויסע דעמאַגאָגישע זלזולים מיט וועלכע מען האָט פערוואָרפען סעמיועל'ן.

עס געהט מיר נישט אין אָנגעמען זיך פאַר'ן כבוד פון די צוויי בעדייטענדסטע ציוניסטישע פּאָליטיקער — זיי דאַרפען עס נישט — און פון זייער פּאָליטיק אוודאי נישט. אָבער ס'איז דאָך קלאָר פאַר אַלע וואָס ווילען און קענען זעהן, אַז זיי, ווייצמאַן און סעמיועל דערגרייכען דאָך דעם מאַקסימום וואָס קען, ביי די איצטיגע אומשטענדען, דערגרייכט ווערען אין פּאַלעסטינע.

אמת, ס'איז „פערדאַמט וועניג", ס'האָט שוין כמעט גאָרנישט צו טון מיט דעם ציוניסטישען אידעאַל... אָבער וואו זענען געווען די אַלע איצטיגע נישט צופרידענע אין דעם „גרויסען טאָג" פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע? „ס'איז געווען אַ קול תרועה און ... חנה, און אַ מעקען פון שאָף און רינדער"... משיח איז געקומען; דאָס יודישע פאָלק איז מיט מזל אויסגעלייזט... און קיינער פון זיי האָט דעמאָלט נישט געהער'ט צו דער שטימע פון מאַקס נאָרדוי (און נאָך אַ פּאָר איינצעלנע שטימעלעך) וועלכע האָבען דעמאָלט געפאָדער'ט אַ יודישע מלוכה געפאָדער'ט גאַראַנטיען און זענען גאָרנישט אַזוי ענטציקט געוואָרען אַפילו פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע וועלכע איז אַזוי עלאַסטיש געשריבען און לאָזט זיך טייטשען אויף פערשידענע אופנים און לאָזט זיך פאַרבען אין פערשידענע קאָלירען...

אָבער יודען האָבען ליב „שאַלעכצען" — שאַלעכצען פון גאולה און שאַלעכצען פון פּראָטעסטען צו ניכטערע רייד און פאַקטען ווילען זיי נישט הערען.

אָבער דער טראַגיזם פון דער איצטיגער ציוניסטישער בעוועגונג בעשטעהט דאָך אין דעם וואָס נישט קוקענדיג אויף זייער נישט פּאָפּולאַריטעט און אויף דעם וואָס זיי זענען אָפיציעל בעזייטיגט געוואָרען פון דער פיהרער־שאַפט בלייבען זיי — ווייצמאַן און סעמיועל — דאָך די פאַקטישע פיהרער פון דער איצטיגער ציוניסטישער פּאָליטיק, פון דעם איצטיגען פּאָליטישען ציוניזם, צי מען וויל, צי מען וויל נישט. נאָר צו זיי ביידען וועט מען מוזען אָנקומען בשעת די פערהאַנדלונגען מיט די ענגלישע אויסערן און קאָלאָניען־מיניסטעריומס.

און כל זמן פּאַלעסטינא און דער ציוניזם וועלען זיין אָפּהענגיג פון ענגלאַנד — נישט קוקענדיג ווער פון די איצטיגע פּאָליטישע פּאַרטייען אין ענגלאַנד וועט רעגירען — וועט די איצטיגע ווייצמאַן־סעמיועל פּאָליטיק נישט נאָר זיין די לייטענדע נאָר די איינציג־מעגליכע.

מען וועט מוזען צו זיי אָנקומען, און ביידע צדדים. — סיי ענגלאַנד און סיי די נייע ציוניסטישע עקזעקוטיווע.

וואָס־זשע האָט מען געוואונען מיט דעם פּראָטעסט פון מאַכטלאָזיגקייט, מיט די פּראָטעסטען מיט וועלכע מען קען העכסטענס אויף אַ רגע נאָר זיך דאָס האַרץ קיהלען.

איך ווייס נישט, צי עס זענען דאָ אַזעלכע וואָס גלויבען אויף אַנ'אמת, אַז אַ ד"ר וויז, צי אַפילו אַ זשאַבאָטינסקי זענען בעסערע און איבערגעגעבענערע ציוניסטען פון ווייצמאַנען; צי אַ לאָרד מעלטשעט איז געווען אַ בעסערער ציוניסט פון אַ סער הערבערט סעמיועל.

זיי זענען די זעלבע ציוניסטען נאָר פון פערשידענע סטילען און טעמפּעראַמענטען.

ד יערשטע זענען געצוואונגען קוקען דער ווירקליכקייט אין פנים אַריין און דאָס איינציגע וואָס זיי פּרובען טון איז „צו מאַכען דאָס בעסטע פון אַ שלעכט געשעפט".

און די צווייטע שפּילען די אָפּאָזיציע, ס'איז אמת, דער חוב פון „יעדער אָפּאָזיציע איז צו אָפּאָנירען" — אָבער ווי איז דער דין, אַז דער בעל־הבית וויל נישט וויסען און הערען פון וועלכער עס איז אָפּאָזיציע?

און דאָך ווי נישט פּראַקטיש און נישט פּאָליטיש עס זאָל נישט זיין די איצטיגע ירידה און „בעזייטיגונג" פון ד"ר ווייצמאַן און סער הערבערט סעמיועל וועלען זיי אפשר פון אַ היסטאָרישען שטאַנדפּונקט אַמאָל בערעכטיגט ווערען.

די צוויי ציוניסטישע שטאַטסלייט, וועלכע זענען (מיט סאָקאָלאָווען) אפשר אַממייסטען פעראַנטוואָרטליך געווען פאַר דער לעצטער גרויסער היסטאָרישער און טראַגישער תקופות אינ'ם ציוניזם, האָבען געמוזט בעזייטיגט ווערען. זיי זענען געווען דער אָנפאַנג און דער סוף פון אַ תקופה, די האָבען געשאַפען אַ שעהנע יודישע לעגענדע וועגען אַנ'אויפגעלעבט יודיש פאָלק אין אַנ'אויפגעלעבט יודיש לאַנד.

די לעגענדע איז איצט טויט. אָבער זי וועט אויפוואַכען ביי בייקע סאָציאַלע און אינטערנאַציאָנאַלע בעדינגונגען, וועלכע מוזען קומען!

לעא קעניג.

אונבעריהרליכקייט פון טראַקטאַטען
און אונבעריהרליכקייט פון די גרעניצען

דיסקוסיע וועגען דער שטעלונג פון די פוילישע דעלעגאטען אין צווייטען אינטערנאציאנאל

אין דער פוילישער פרעסע ווערט איצט געפיהרט אַ זעהר שאַרפע דיסקוסיע וועגען די רעזאָלוציעס וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דורך דעם קאָנגרעס פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל און וועגען דער שטעלונג פון די פ. פּ. ס.'שע דעלעגאַטען צו די דאָזיגע רעזאָלוציעס. די סאַנאַטאָרישע פרעסע וואַרפט פאָהר דעם דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי אַלס איינעם פון די דעלעגאַטען אויפ'ן קאָנגרעס, אַז ער האָט געשטימט פאַר רעווידירען די טראַקטאַטען, וואָס אידענטיפיצירט זיך מיט'ן רעווידירען די גרעניצען, אויף די דאָזיגע אָנגריפען ענטפערט נעכטען אין „ראָבאָטניק", דער דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי.

די „גאזעטא פּאָלסקאַ", שרייבט דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי, מאַכט אַזאַ מינע, אַזוי ווי דער פאַקט, אַז דער סאָציאַליסטישער אינטערנאַציאָנאַל שטעהט נישט אויפן שטאַנדפּונקט פון דער אונבעריהרליכקייט פון די טראַקטאַטען, איז פאַר איהר אַנ'אמת'ע איבעראַשונג, עפּיס אונגעוועהנליכעס, אונערהערטעס, אין דער ווירקליכקייט האָבען זיי שוין די קאָנגרעסען אין האַמבורג אין 1923 און אין מאַרסייל 1925 אַרויסגעזאָגט פאַר אַדורכפיהרען אַ רעוויזיע פון די טראַקטאַטען, דעמאָלט האָבען צום אינטערנאַציאָנאַל אויך געהערט מאַרשעווסקי און יאַוואָראָווסקי, איך געדענק נישט, אַז זאָלען האָבען ווען עס איז געהאַט פּאַרבעהאַלטען

בנוגע דעם, אַ בעדייטענדער מיטגליד פון דער פוילישער דעלעגאַציע צום סאָציאַליסטישען קאָנגרעס אין מאַרסייל איז געווען ה' טאַרעאוש האָלובקא און איך געדענק אויך נישט, אַז ער זאָל נישט האָבען צופרידען געווען פון די רעזאָלוציעס וועגען רעווידירען די טראַקטאַטען.

דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי ערקלערט ווייטער דער סאַנאַציע, אַז זיי זאָלען זיך צוקוקען צו דער טעטיקייט פון בריאַן און בענעש'ן, צו די פערשידענע ווירטשאַפטליכע פּלענער, וועלכע זענען אויך נישט עפּיס אַנדערש ווי רעוויזיע פון די פערפליכטענדע טראַקטאַטען, לויט דעם „ראָבאָטניק" ווערט דער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס אויסגענוצט דורך דער סאַנאַציע־פרעסע צו די צילען פון דער לויטענדער אינערליכער פּאָליטיק. דאַן געהט דער „ראָבאָטניק" איבער זאַכליך צו ערקלערען דעם ענין.

דער פירטער אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס, אָנעהמענדיג זיינע פּאָליטישע רעזאָלוציעס וועגען דער רעוויזיע פון די טראַקטאַטען האָט מיט איין וואָרט נישט בעריהרט די פראַגע פון די גרעניצען, זי האָט דאָס געטון מיט דעם גאַנצען בעוואוסטזיין. די אונבעריהרליכקייט פון די טראַקטאַטען און די אונבעריהרליכקייט פון די גרעניצען — דאָס איז צוויי בעזונדערע פּראָבלעמען, דער ענין לאָזט זיך רעזומירען אין עטליכע ווערטער.

די פערטיידיגונג פון די פוילישע מערב־גרעניצען אין די אויגען פון דער גאַנצער וועלט, נישט נאָר פון דער סאָציאַליסטישער, דאַרף זיך שטיצען נישט אויף קיין דאָגמאַט פון אונבעריהרליכקייט פון די טראַקטאַטען, נאָר אויף צוויי לעבעדיגע פּרינציפּען, וואָס מוזען באמת דעצידירען: 1) די גרויסע מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג אין דעם מערב געביט דאָס זענען פּאָליאַקען, 2) די דאָזיגע גרויסע מעהרהייט וויל געהערען צו דער פוילישער רעפּובליק.

נאָר די דאָזיגע 2 אַרגומענטען קענען האָבען אַ ווירקונג און וועלען האָבען אַ ווירקונג אין דער צוקונפט.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט רעדט נאָך דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי אויף פאָלגענדען אופן וועגען דער פוילישער פּראָפּאַגאַנדע אין אויסלאַנד.

„ס'איז כדאי אונטערצושטרייכען איין זאַך: די אָפיציעלע אויסלענדישע פּראָפּאַגאַנדע פון פוילען האָט היינט נישט קיין שום ווערט.

די בריסקער טראַגעדיע האָט אין דער היני־ויכט אַלץ פערניכטעט און די נאָמינאַציע פון ה' קאָסטעק־ביערנאַצקי אַלס וואָיעוואָדע האָט דערגאַנצט דאָס גאַנצע ווערק... מיר האָלטען, אַז ה' מיניסטער זאַלעסקי ווייסט וועגען דעם מעהר ווי מיר...

וואס האט געבראַכט דער וויזיט
פון די דייטשע מיניסטארען אין רוים

דער קאַנצלער ברינינג און דער אויסערן־מיניסטער קורציוס האָבען זיך ווידער געלאָזען אויף דער רייזע. דאָסמאָל זענען זיי געווען אין רוים, כדי צו בעזוכען מוסאָליני'ן און גראַנדי.

די צייט פון וואַרטען אויף נסים אין דייטשלאַנד דורך דעם הובער־פּלאַן און דורך די האָפנונגען אויף מיליאַרדען־הלוואות, איז שוין אריבער און ס'איז געקומען די צייט פון גלייכגילטיגקייט צו די פּראָבלעמען פון אינטערנאַציאָנאַלער בעציהונג. צו דער בעגעגעניש פון קאַנצלער מיט מוסאָליני'ן האָט מען זיך בעציהען מיט אַ געוויסער נייגיריגקייט אָבער אָהן ערנסטער אינטערעס, אָבער שוין זיכער אָהן וועלכע ס'איז האָפנונג.

דער מיטעלפּונקט, אויף וועלכען ס'איז קאָנצענטרירט די גאַנצע שפּאַנונג פון די מאַסען איז די מאַטעריעלע געווינסען פאַר דייטשלאַנד, אַלע זענען איבערצייגט, אַז די בעגעגעניש פון די דייטשע מיניסטאָרען מיט די איטאַליענער האָט נישט געריהרט פון אָרט אַפילו אויף אַ שריט די פינאַנציעלע און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען. נאָך ווערטער האָבען געראַפט קומען טאַטען. האָט מען גערעדט אין די דעמאָקראַטישע קרייזען, וועלכע האָבען בעגריסט טשעקערס — בערלין — פּאַריז. און נאָך יעדער וויזיט, וועלכער איז פאָרגעקומען ביז איצט, האָט מען געקענט ערוואַרטען עפּיס רעאַלע פאַקטען. פון וויזיט אין רוים האָט קיינער נישט ערוואַרט קיין דירעקטע שריט.

די רייזע קיין רוים איז געווען אַ מאַטיוו פאַר די דייטשע פאַשיסטען צו פערשטאַרקען זייער אַגיטאַציע, אמת, אַז זיי ריזיקירען נאָך דערוויילע נישט צו רעדען וועגען אַ בונד מיט די איטאַליענישע פאַשיסטען, אָבער מ'זינגט שוין איצט לויבנעזאַנגען מוסאָליני'ן און מ'שילדערט איהם אַלס מענש, וועלכער וועט העלפען דייטשלאַנד צו פעריאָגען דעם ווערסאַלער כאַאָס.

אָבער אין בעוואוסטזיין פון די דייטשע מאַסען, וועלכע האָבען איבערגעלעבט די גרוילען פון דער שרעקליכער מלחמה, איז נאָך נישט פערשוואונדען די ערינערונג פון איטאַליענס פערראַט, ווען זי איז אַלס מיטגליד פון דרייבונד אריבערגעגאַנגען צו דער קאָאַליציע. די דייטשע פּאָליטיקער, אַנחענגער פון איטאַליען, בעמיהען זיך איצט צו בעפרייען די איטאַליענער פון די בעשולדיגונג און בעווייזען, אַז איטאַליען האָט באמת קיינמאָל נישט אָנגעריהרט די אָפּמאַכען.

די דאָזיגע לאָזונג איז געגעבען געוואָרען אין גאַנצען נאַציאָנאַליסטישען לאַגער. די שולד פאַר איטאַליענס פעררוּאַט וואַרפען איצט די דייטשע נאַציאָנאַליסטישע פּאָליטיקער, צוליב זייערע צוועקען אויף דער „אדריאַטישער פּאָליטיק" אין עסטרייך־אונגאַרן.

ס'איז איצט נישט וויכטיג, צי די דאָזיגע ווערסיע איז אַ ריכטיגע אָדער נישט, ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז דער גאַנצער רעכטער לאַגער אין דייטשלאַנד מאַכט די גרעסטע אָנשטרענגונגען צוצוגרייטען אַנ'ענגע פריינדשאַפט מיט איטאַליען. אויף איטאַליען ווערען אַרויפגעלעגט די לעצטע האָפנונגען, ווען דער פּלעביסציט אין פּרייסען זאָל האָבען ערפאָלג, ווייל דעם אמת געזאָגט, האָבען זיך די אָרגאַניזאַטאָרען פון דעם פּלעביסציט אַליין דערשראָקען, ווייל אויב זיי וועלען האָבען ערפאָלג, וועלען זיי אַליין נישט וויסען וואָס מיט איהם צו טון.

אין די רעכטע קרייזען ווייסט מען זעהר גוט, אַז ברינינג וועט איצט נישט שליסען קיין אָפּמאַכען מיט מוסאָליני'ן געגען פראַנקרייך און דעריבער ריזיקירען זיי מיט גאָרנישט, ווען זיי מאַכען אַזאַ גרויסען טומעל. זיי אַליין וואָלטען דאָך איצט נישט געוואָלט איינרייסען מיט פראַנקרייך. וואָס טשעפּעט זיי אָבער, אַז זיי שרייען איינס און זענען גלייכצייטיג געזיכערט, אַז ס'וועט געשעהען גאָר עפּיס אַנדערש.

וואָס איז אָבער געווען דער אמת'ער ציל פון דעם דייטשען וויזיט אין רוים? לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען האָט ער קיין שום ערנסטע פּאָליטישע בעדייטונג נישט געהאַט. ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען צוריקשטעלען דעם געגענזייטיגען צוטרוי אין אייראָפּא, וועגען וועלכען ס'האָט אַזוי פיל גערעדט סימסאָן און מאַקדאָנאַלד. די אייראָפּאַאישע מלוכות דארפען זיך צוזאַמענרעדען און געפינען אַ געמיינזאַמע שפּראַך.

—=:O:=—

מינדערהייטען־קאָנגרעס אין גענף

זשענעווע, (יט"א) ווי תמיד, וועט אויך היינטיגעס יאָהר, אייניגע טעג פאַר דער ערעפנונג פון דער סעפּטעמבער־סעסיע פון פ"ב־ראַט, פאַרקומען אין זשענעווע דער קאָנגרעס פון די אייראָפּעאישע נאַציאָנאַליטעטען, אָדער ווי מען רופט איהם געוועהנליך אַן דער „מינדערהייטען־קאָנגרעס". אין די קאָנגרעסען בעטייליגען זיך, ווי בעקאַנט, אויך די פערטרעטער פון יודישע מינדערהייטען מיט ה' מאָצקין בראש. דער היי־יאָהריגער קאָנגרעס איז דער זיבעטער און וועט דויערען פון 29. ביז'ן 31. אויגוסט. אויפ'ן סדר־היום פון דעם קאָנגרעס שטעהט ראשית כל די פראַגע וועגען דער פאַקטישער לאַגע פון די מינדערהייטען אין די פערשידענע לענדער און דער שטענדיגער סעקרעטאַריאַט פון קאָנגרעס האָט צוגעגרייט זעהר אַ וויכטיגע פּובליקאַציע, וועלכע ענטהאַלט בעריכטען וועגען דער לאַגע פון די מינדערהייטען. דער קאָנגרעס וועט זיך אויך בעשעפטיגען מיט דער לאַגע פון די מינדערהייטען אין עסטלאַנד, וואו עס איז סטירט, ווי בעקאַנט, אַ ספּעציעלער געזעץ וועגען דער קולטורעלער אויטאָנאָמיע. אַ געזעץ, וועלכען די מינדערהייטען אין די אַנדערע לענדער האָבען תמיד בעטראַכט פאַר אַ מוסטער. פאַר דער רעגולירונג פון דער מינדערהייטען־פראַגע. דער קאָנגרעס וועט ענדליך זיך פערנעהמען אויך מיט דער ענטוואָפנונגס־פראַגע אויף וויפיל זי האָט אויך אַ שייכות צו דער מינדערהייטען־פראַגע.

ווי תמיד, ווערט אויך היי־יאָהר ערוואַרט די בעטייליגונג פון די פערטרעטער פון די וויכטיגסטע יודישע קבוצים.

ד"ר ראַבינאָוו
פּאַדעמביע
גראַנד־פּענסיאָנאַט
נעהמט אָן אַ גאַנצען טאָג

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 10 כז מנחם אב תרצ"א

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.07
זון-אונטערגאנג 7.12

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

פאר די יאהרגענג פון 1883 ביז 1910

(מ) מיטוואך, דעם 12 ה. ח. 8 אין דער פריה הויבט אן צו אמטירען אויף אל. קאשטשושקי 21 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר מענער, געבוירענע אין די יאהרען פון 1883 ביז 1910, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון פ.ק.או. לאדז-שטאט 1, ד. ה. אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאט און וועלכע האבען זיך ביז-איצט נישט געשטעלט פאר א פאבאר-קאמיסיע, נישט רעגולירענדיג אזוי-ארום זייערע מיליטער-פערהעלטניש.

דעמזעלבען טאג, אין פון 8 אין דער פריה הויבט אן גלייכצייטיג צו אמטירען אזא צוגאב-קאמיסיע אין לאקאל פון פ. ק. או. לאדז-פאוויאט פאר דיזעלבע יאהרגענג אין פאוויאט.

נעכטיגע לעגיאנען-פייערונגען אין לאדז.

(א) נעכטען זענען אין צוזאמענהאנג מיט'ן 17-טען יאהרצייט, זינט עס האט ארויסמארשירט דער ערשטער קאדר פון די פוילישע לעגיאנען — פארגעקומען אין דער שטאט גרויסע פייערליכקייטען, געטעסדינסטען און פאלקס-פערוויילונגען.

די לאדזער אפטיילונג פונ'ם לעגיאניסטען-פערבאנד האט אויך ארויסגעשיקט א מאטאציקל-שטאפעט מיט פערעהרונגס-אדרעס פאר'ן מארשאל פילסודסקי.

וואסער-קאנטראלע אין די ברונעמס

(2) די לאדזער אדמיניסטראטיווע מאכט האט בעקומען א פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום בנוגע דעם אדורכפיהרען א גרינטליכע ל.סטראציע פון די ברונעמס, כדי פעסטצושטעלען די קוואליטעט פונ'ם וואסער.

די סבה איז די, וואס ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז א סך קלעביגע קראנקהייטען פערשפרייטען זיך, קודם כל, מחמת דעם נישט-היגיענישען מצב פון די ברונעמס.

דער שטורעם-רעגען איבער לאדז

צושעדיגט בוימער און טעלעפאן-סלופעס. — דער ציוק איז נישט געקומען „צום פסוק"...

(2) נעכטען פארנאכט האט זיך איבער לאדז און לאדזער פאוויאט, ווי אויך איבער א טייל פון לענטשיצער קרייז, אדורכגעטאגען א שטארקער שטורעם-רעגען.

דער דאזיגער שטורעם האט אנגעמאכט זעהר גרויסע היזקות.

עס זענען צושמעטערט און ארויסגעריסען געווארען מיט די ווארצלען א סך בוימער.

אויך איז אין פיל ערטער קאליע געווארען די טעלעגראף- און טעלעפאן-קאמוניקאציע.

אין לאדז גופא האט דער שטורעם אראפגעריסען דעם ברעזענט-געצעלט פונ'ם צירק (אויף נארוטאוויטשא גאס) עס איז דארט אויך צושמעטערט געווארען די עלעקטרישע אינסטאלאציע און נאר א דאנק דער ענערגישער אקציע פון טעכנישען פערסאנאל איז אויסגעמיטען געווארען א „חורבן צירק" און א שרפה. הגם עס האט שוין געהאלטען נישט ווייט פון ז'ער פארשטעלונג, זענען אבער דעריבער די אטלעטען „נישט געקומען צום פסוק".

פאשאוו'ן און קרויזער'ן איז בלויז אויסגעבליבען צו זאגען: „שכוחו וגבורתו מלא עולם".

סכנה צו פאהרען מיט צופאר-טראמוואיען

די כוליגאנעריי גייט שוין אריבער אלע גרעניצען

(א) אין די צופאהר-טראמווייען, ובפרט אויף דער ליניע לאדז — אלעקסאנדער מאכט זיך לעצטענס אפט זעהר לעבעדיג.

די „לעבעדיגקייט„ בעשטייט אין דעם, וואס א סך משפחות פון דער אונטערוועלט האבען זיך אויסגעקליבען אלס זומער-רעזידענץ די געגענד פון קאלי, און א סך פון אזעלכע טונקעלע פערשוינליכקייטען פאהרען זיך כמעט „בעוויען" אין די נאהענטע קנייפעס און מלינות...

דערגייט עס אפט צו סקאנדאלען און אוואנטורעס אין די טראמווייען, און עס ווערען אפגעטון די מיאוסט'ע נבלות.

די קאנדוקטארען פון די טראמווייען מוזען זיך אפט מאכען נישט זעהענדיג און נישט הערענדיג, פשוט אויס מורא, מ'זאל זיך מיט זיי, ביי א געלעגענהייט נישט אפרעכענען „פא סוואיעמו"...

אלס מוסטערל ברענגען מיר אזא פאקט:

נעכטען, למשל, האבען עטליכע לאבוזעס זיך צוגעטשעפעט אויף דער ליניע לאדז-זשאביעניעץ, צו אנ'אכצען-יאהריגען יודישען בחור, אביגדור בירנבוים, (פון זאוואדזקא 33) א פריזיער, און בעת דער טראמוויי איז געווען אין פולען גאנג, האבען זיי איהם ארונטערגעווארפען.

ער האט נאך פערהעלטניסמעסיג, געהאט גליק, ווארום ער איז אפגעקומען בלויז מיט א צובראכענע לינקע האנד.

כדי אזעלכע „גליקען" זאלען זיך נישט איבערחזר'ן, וואלט כדאי געווען, אז די געהעריגע אינסטאנצען זאלען מאכען אין דער הינזיכט ארדנונג אויף די טראמווייען.

מ'שיסט מיט שטיינער און קוילען...

און דערנאך זוכט מען אים א פוילען תירוץ, ווענען א „מענשליכע זאך"

(2) נעכטען אין אוונד, אז דער הויז-בעזיצער פרידעריק הענטש האט געוואלט 11 אין אוונד צושליסען דאס טויער פון זיין הויז, זענען איהם מיט שטיינער בעפאלען 2 יונגעלייט און געוואלט אריינקריגען זיך אין הויף אריין.

אזוי-ווי הענטש קאן זיי נישט, האט ער זיי זעלבסטפערשטענדליך, נישט אריינגעלאזט.

ער איז געווען זיכער, אז דאס זענען באנדיטען.

די אמפעריי צווישען איהם און די צוויי יונגעלייט האט אנגענומען אזא דראהענדען כאראקטער, אז ער האט זיך נישט געקאנט אנ'אנדער עצה געבען, ווי אנהויבען צו שיסען פון א רעוואלווער.

אזוי שיסענדיג, האט ער מיט א קויל געטראפען איינעם אין דער רעכטער האנד.

ווען דער פערוואונדעטער איז אנידערגעפאלען, איז דער צווייטער אנטלאפען...

אויף דער שיסעריי זענען געקומען צולויפען פאליציאנטען, וועלכע האבען אפגעשטעלט דעם פערוואונדעטען אין קאמיסאריאט אריין, וואו ס'איז ארויסגערופען געווארען פאגאטאוויע.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער פערוואונדעטער אנפאלער איז א בעקאנטער אוואנטוריניק, וועלכער הייסט לעאן נאידא (פראנציסקאנער 84).

ער האט ערקלערט, אז ער האט נאר בדעה געהאט אריינצוגיין אין קלאזעט... (און גיי גלויבען איהם!).

זיין שותף וויל ער נישט אנרופען, זאגענדיג, אז ער ווייסט נישט, ווער ער איז. דאס האבען זיי זיך צופעליג צוזאמענגעטראפען...

טראגעדיע פון א יודיש גייסטיג-קראנק מיידעל

(2) די 28-יעהריגע גייסטיג-קראנקע רבקה שווארצענבערג (פון אלעקסאנדריסקע 19) האט שוין עטליכע מאל געפרובט בעגיין זעלבסטמארד דורך סמ'ען זיך, דורך הענגען זיך, דורך איבערשניידען זיך די אדערן, אבער יעדעס מאל האט זי פאגאטאוויע אפגעראטעוועט.

נעכטען האט זי ווידער צוקלאפט מיט'ן פוס א טיר-גלאז, און אנגעהויבען צו שלינגען די שטיקער גלאז...

זי האט זיך דערביי מורא'דיג צוקאליעטשעט דאס מויל.

מ'האט ווידער ארויסגערופען פאגאטאוויע און זי איז אין א זעהר שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פון „נותן לחם"

פון אפצייכען-טאג האט „נותן לחם" געהאט הכנסה 516 זל.

אפטייקען

(2) היינט בייכאכט דיזשורירען: מ. קאספערקעוויטש, זגערזשער 54; י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26; י. זונדעלעוויטש, פיעטריקאווער 25; סאקאלעוויטש און סאט, פושעיאוד 19; מ. ליפיצק, פיעטריקאווער 307; ריכטער און לאבאדא, 11-טע ליסטאפאד 86.

אמטליכעס

(2) עס איז צוריקגעקומען פון אורלויב און אנגעהויבען צו אמטירען דער לייטער פון 7 פאליציי-קאמיסאריאט קאמיסאר מאטושעוויטש.

דריי דערטרונקענע

(א) בעת'ן באדען זיך, האבען זיך נעכטען דערטרונקען:

אין אקרענזיק ביי זגעזש — דער 17-יעהריגער מיכאל גריזולסקי.

אין מ.ינעק, נעבען דאמבראווע — יאן בלאשטשיק.

אין באטשיאנאוועק, הינטער טאמאשאוו — דער 32 יעהריגער טאמאשאווער איינוואוינער, יוליאן שמידט.

לאדזער קאנפעקציע פאר רומעניען

די לעצטע טעג האבען געווילט אין לאדז רומענישע סוחרים, וועלכע האבען זיך פעראינטערעסירט מיט לאדזער קאנפעקציע, בפרט מיט פערטיגע קליידער, וועלכע ווערען דורך לאדזער און בושעזשינער כאלופניקעס עקספארטירט קיין ענגלאנד.

צוליב די ביליגע פרייזען פון די פערטיגע מלבושים, האבען די רומענישע סוחרים פערקאנטראקטירט גרויסע פארטיעס פערטיגע מלבושים און כל'ערליי קאנפעקציע ארטיקלען פאר רומענישע הורטאווניקעס.

דאס זאל זיין, ווי מ'אינפארמירט אונז, א פרוב פון אנהויבען א שטאבילען אימפארט פון לאדזער פערטיגע קליידער קיין רומעניען.

ראדיא

מאנטאג, דעם 10 אויגוסט

12.10 צייט סיגנאל. 1.15 גראמאפאן-מוזיק. 4.45 גראמאפאן מוזיק 4.50 קאמוניקאטען פאר פישער אין שיפער. 5.10 ליטעראַרישע געשפּרעכען אין פראנצויזיש. 5.35 טראנסמיסיע פון שווימגעיעג. 6.00 פארלעזונג. 7.00 לייכטע מוזיק. 7.20 פערש'דענעס. 7.40 גראמאפאן-מוזיק. 8.00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 8.15 ראדיא-פרעסע. 8.30 ראדיא-געשפרעכען. 10.00 גראמאפאן-מוזיק. 10.15 פעליעטאן. 10.30 קאמוניקאטען. 12.00 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

מעלדונג

אלג.מיינער פראפ. לאנדעס-פאריין פון בעקליידונג-ארבייטער אין פוילען, אפטיילונג 2 אין לאדז

אכטונג נאדעל-ארבייטער!

פון דינסטאג ד. 11-טן ד. ח. טראגט זיך דער פעראיין איבער פון פעפער-גאס 15 אויף בושעזשינער 5 פראנט 1-טער שטאק דער פעראיין וועט זיין טעטיג פון 10 ביז 1 פארמיטאג יעדען טאג (א חוץ זונטאג) און פון 7 ביז 10 אוונד יעדען טאג (א חוץ שבת).

די פערמיטלונגס-ביורא איז טעטיג יעדען טאג (א חוץ ז נטאג) פון 10 ביז 12 א זייגער פארמיטאג.

די פערוואלטונג

זי האט איהם אויפגעשניטען דעם בויך

אבער ער לייקענט קאטעגאריש, אז זי האט עס געטון

(2) מיר האבען שוין עטליכע מאל געהאט דערצעהלט, אז אויף באלוט הערשען 2 באנדעס, וואס בעקעמפען זיך איינאנדער (עלעהיי טשיקאגא מעג, מעג דאך באלוט אויך!)

מחמת קאנקורענץ-טעמים קומען אפט פאר צוזאמענשטויסען צווישען ביידע צדדים, און מען לאזט זיך געגענזייטיג א ביסעל בלוט.

איינער, אזא משפחה-מיטגליד פון איין באנדע, א געוויסער אנטאני פיעטרוק איז מיט א יאהר צוריק בעפאלען געווארען דורך מיטגלידער פ'ן דער צווייטער באנדע, און נאך א „שטעכלירע," זיך אויף מעסערס, האט מען איהם אפגעפיהרט צורעכט-מאכען אין שפיטאל.

אזא מעשה האט זיך מיט דעם דאזיגען פיעטרוק'ן איבערגעחזרט פאר דער צייט א מאל דריי.

דאס אלץ איז, ווייזט אויס, געווען א פארשפיל, איז נעכטען איז געשעהן דאס צווישענשפיל:

און אט האבען נעכטען די דורכגייער אויף ראג בעזוארנא און ריבנע געהאט די געלעגענהייט צוצוקוקען זיך צו אזא סצענע:

צו איינעם א מאנספערשוין איז צוגעקומען עפיס א יונגע פרוי, וועלכע האט פלוצים ארויסגעכאפט א מעסער און מיט א פלינקער בעוועגונג אויפגעשניטען איהם דעם בויך.

דערנאך האט זי אוועקגעשליידערט דאס מעסער און זיך געלאזט עטלויפען.

ווען דער ערשטער מאמענט פון צורודערונג איז אדורך, האבען זיך עטליכע פערזאן גענומען נאכלויפען די פרוי, און אנדערע ווידער האבען שנעל ארויסגערופען פאגאטאוויע צום מאנספערשוין מיטן אויפגעשניטענעם בויך.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, איז דער שווער פערוואונדעטער מיכאל סטאנישעווסקי פון מארשינער 33.

דעם שווער-פערוואונדעטען, וועלכען די געצערים האבען זיך געבאמבעלט אין דרויסען, האט מען קודם אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט אריין, ווינוואנען מ'האט איהם אריבערגעפיהרט אין שפיטאל.

די פרוי, וואס האט איהם אויפגעשניטען דעם בויך, האט מען ארעסטירט זי הייסט קלעמענטינא שעווטשיק, און הגם עדות האבען פעסטגעשטעלט, אז דאס האט זי אפגעטון דאס שטיקעל ארבייט האט סטאנישעווסקי, ביי דער קאנפראנטאציע מיט איהר, קאטעגאריש דערקלעהרט, אז זי איז נישט זי, ד. ה. אז אנ'אנדערע האט איהם צורעכט-געמאכט, און זי איז דעריבער ארויסגעלאזט געווארען אויף דער פריי.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז צווישען „אינפארמירטע" קורטירען קלאנגען דאס סטאנישעווסקי'ן איז מען חושד אין בעפאלען פיעטרוכען, און אז די זעלבע קלעמענטינא שעווטשיק איז טאקי דעם פיעטרוכ'ס א נאהענטע קרובה.

די „ריטערליכע" האנדלונג פון סטאנישעווסקי'ן דערקלערט זיך דערמיט, וואס אין די פערברעכערישע קרייזען האלט מען עס פאר חרפה און א חטא צו אנווייזען דער פאליציי אויף אנפאלער, און אז ערלעדיגען צווישען זיך חשבונות דארפען אייגענע מענשען...

חתונה געהאַט מיט דער טאָכטער פון זיין פאַטער'ס מערדער

אַ טראַגישע פּאַסירונג, וואָס פּלאָנטערט זיך שוין 26 יאָהר צווישען לאָדז און ניו-יאָרק

זוהן, וועלכער האָט געזוכט נקמה אין מערדער, געפינט זיך איצט אין פערצווייפלונג

מיט 26 יאָהר צוריק, אין יאָהר 1905, ווען ד ירעוואָלוציאָנערע בעוועגונג איז כסדר געוואַקסען, האָט זיך פון דער אַנדער זייט געמעהרט די צאָהל באַנדיטען און רויבער, וועלכע האָבען אַדורכגעפיהרט דרייסטע באַנדיטען אָנפאַלען אין לאָדז.

אין חודש סעפּטעמבער פון דעם דערמאָהנטען יאָהר, איז גאַנץ לאָדז אויפגעקאָכט געוואָרען צוליב אַן'אונגעהויער דרייסטען באַנדיטען־אָנפאַל וואָס איז פאָרגעקומען אויף דזשעלנאַ גאַס אויף דעם לאָדזער פאַבריקאַנט יוסף זילבער, וועלכער האָט געטראגען אַ פעקעל געלד צום אויסצאָהלען זיינע אַרבייטער. עטליכע באַנדיטען האָבען זילבערן פערשטעלט דעם וועג, איינער האָט אויף איהם אויסגעשאָסען און אַ צווייטער האָט ביי איהם אַרויסגעכאַפּט דאָס פעקעל, ווען זילבער איז געטראָפען פון 2 קוילען געפאַלען אין גאַס, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט, האָבען ד יבאַנדיטען אָנגעהויבען צו ענטלויפען, אין גאַס איז געוואָרען אַ שרעקליכע מהומה, עטליכע דרייסטערע מענשען האָבען זיך געלאָזט לויפען נאָך די באַנדיטען און ס'איז זיי געלונגען איינעם פון זיי צו כאַפּען נאָך מיט'ן רעוואָלווער אין האַנד. דער באַנדיט האָט זיך אַרויסגעשטעלט פאַר דעם 28־יעהריגען משה כעלמינסקי, אַ בעווייבטער מיט אַ קינד ,אַ מיידעלע פון 3 יאָהר.

זילבער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל, אָבער נאָך דעמזעלבען טאָג געשטאָרבען, איבערלאָזענדיג אַ פרוי מיט 3 קינדער. כעלמינסקי איז געשטעלט געוואָרען פאַר'ן געריכט און ער איז פערמשפט געוואָרען אויף 8 יאָהר קאַטאָרגע. כעלמינסקי האָט אוועקגעוואַנדערט אויף קאַטאָרגע און זיין פרוי און קינד האָבען זיך דאָ שרעקליך געפּייניגט. די מעשה איז דערווייל אינגאַנצען פערגעסען געוואָרען.

ס'זענען אוועק לאַנגע יאָהרען פון שווערער קאַטאָרגע פאַר כעלמינסקי און פון שווערע צייטען פאַר זילבערס משפחה. זילבערס עלטסטע יונגעל, וועלכער איז בעת דער ערמאָרדונג פון זיין פאָטער אַלט געווען 10 יאָהר איז אין עטליכע יאָהר אַרום, נישט קענענדיג זיך דאָ איינאָרדנען אוועקגעפאָהרען קיין אַמעריקע זוכען גליק.

דערווייל האָט זיך געענדיגט כעלמינסקיס „ווירקע“, די 8 יאָהר זענען פעראיבער און כעלמינסקי איז ווידער געווען אויף דער פרייהייט. וואוהין האָט ער געזאָלט גיהען און וואָס האָט ער געזאָלט אָנהויבען צו טון? צוריק קיין לאָדז איז פאַר איהם געווען אַן'אונמעגליכע זאַך. ער האָט מעהר נישט געוואָלט צוריקקומען דאָרט אַהין וואו ער איז בעגאַנגען אַזאַ שרעקליך פערברעכען און וואו ער וואָלט ווייטער אריינגעפאַלען אין דער „אונטערוועלט“ און געווען אַ פערפאַלענער, זיין געוויסען האָט זיך געבונטעוועט, ער האָט דורכאויס געוואָלט ווערען אַן'אָרענטליכער מענש, ער האָט דעריבער בעשלאָסען גלייך צו פאָהרען אין „גאָלדענעם לאַנד“ אַריין קיין אַמעריקע, דאָס איז געווען אין יאָהר 1913. וויפיל צרות איז כעלמינסקי נישט אויסגעשטאַנען ביז ער האָט זיך אַריינבעקומען קיין אַמעריקע אָהן אַ גראָשען געלד — דאָס איז אַ געשיכטע פאַר זיך. גענוג איז צו דערצעהלען, אַז כעלמינסקי איז אָנגעקומען קיין ניו־יאָרק פול מיט ענערגיע און ווילען צו אַרבייטען, פערדינען, אַהער ברענגען זיין פרוי יאון טאָכטער און לעבען ווי אַלע אָרענטליכע מענשען. ס'איז נישט געווען שווער אין אַמעריקע צו ענדערען דעם נאָמען און כעלמינסקי, וועלענדיג אינגאַנצען איבערייסען מיט דער פערגאַנגענהייט האָט זיך אַ נאָמען געגעבען מאָזעס כאַלמי. ער האָט געאַרבייט אַלס געוועהנליכער שוואַרצער אַרבייטער, אָפּגעלעגט אַ סענט צו אַ סענט און אין אָנהויב 1914 איז איהם שוין מעגליך געוואָרען צו ברענגען קיין ניו־יאָרק זיין פרוי און קינד, וועלכעס איז שוין דעמאָלט אַלט געווען 12 יאָהר. דאַן איז אויסגעבראָכען די מלחמה. כאַלמיר האָט אָנגעהויבען צו האַנדלען מיט וואָס ס'האָט זיך נאָר געלאָזען, שפּעקולירט און דאָס געשעפט איז אוועק, ער איז כסדר געוואָרען אַלץ רייכער און רייכער ביז ער האָט געמאַכט אַ גרויס פערמעגען. זיין געוויסען האָט כאָלמיר געפּרובט צו פערטומלען מיט פילאַנטראָפּיע און כלל־טועריי. נישט געווען קיין שום פילאַנטראָפּישער צוועק וואו כאַלמי האָט נישט געזאָלט געבען קיין געלד לויט זיינע מעגליכקייטען.

איינמאָל האָט כאָלמי זיך בעקענט אין דער לאַנדסמאַנשאַפט מיט אַ יונגערמאַן, וועלכער איז אויך אַהין אַריינגעקומען, דערוויסענדיג זיך, אַז דער יונגערמאַן הייסט דוד זילבער האָט כאָלמי אַ ציטער געגעבען. דער דאָזיגער נאָמען האָט איהם ד'ערמאָהנט אין יענער מינוט ווען ער איז געשטאַנען אין לאָדז אויף דער דזשעלנא גאס און געשאָסען צו דעם אונשולדיגען מענש.

כאָלמי האָט זיך פונאַנדערגעשמועסט מיט דעם יונגערמאַן און דאָ האָט ער זיך צו זיין גרויס איבעראַשונג דערוואוסט, אַז דאָס איז נישט קיין אַנדערער ווי אַ זוהן פון יוסף זילבער, וועלכער איז דורך איהם ערמאָרדעט געוואָרען. דעם יונגען זילבער איז נישט אַזוי גוט געגאַנגען אין אַמעריקע. ער איז געווען אַן'אָנגעשטעלטער אין אַ געשעפט און קוים פערדינט פאַר זיך, אויף די פערצווייפעלטע בריף פון זיין מוטער און פאַמיליע אין לאָדז האָט ער נאָר געקענט ענטפערען מיט אַ קרעכץ. זילבער האָט דאָס אַלץ דערצעהלט כאָלמין, וועלכער איז דעם אונשולדיגען מענש.

כאָלמי האָט איצט געפונען די געלעגענהייט זיך אַביסעל ריינצוואַשען פון זיין חטא און בעשלאָסען צו העלפען זילבערן און זיין פאַמיליע. ער האָט גענומען דעם יונגערמאַן צו זיך אין געשעפט, גלייך איהם געגעבען אַ גרויסע פענסיע און דערוויסענדיג זיך, די אַדרעס פון זילבערס פאַמיליע אין לאָדז, האָט כאָלמי געשיקט פיל געלד דער פאַמיליע מכלומר'שט פון דעם געלד פון דוד זילבער, פערשטעהט זיך, אַז נישט דוד און נישט זיין פאַמיליע אי ןלאָדז האָבען נישט געוואוסט ווער דער דאָזיגער כאָלמי איז, דערווייל איז דוד זילבער געוואָרען אַ גאַנצער איינגעהער ביי כאָלמין אין שטוב. מיט דער צייט איז ער געוואָרען זעלבסטשטענדיג און זיך געמאַכט אַן'אייגען געשעפט. כאָלמי האָט געוואָלט נאָך ווייטער אין אָרדנונג זיין מיט זיך און האָט געשדכנט זילבערן זיין איינציגע טאָכטער, געבענדיג איהם אַ גרויסען נדן. זילבער האָט זיך נישט אָפּגעזאָגט דערפון, בּאָכמעהר דערפאַר, ווייל עלין, אַזוי האָט כאָלמיס טאָכטער געהייסען, איז געווען אַ שעהן און געראָטען מיידעל. דאָס פּאָרל האָט זיך שטאַרק פערליבט, האָבען חתונה געהאַט און האָבען שוין איצט 2 קינדער.

זענען אָבער אַפילו אין אַמעריקע פערהאַן נישט פערגיבערס און איינער פון זיי האָט אין אַן־אַנאָנים מיטגעטיילט זילבערן ווער ס'איז זיין שווער און שוויגער.

זילבער איז געוואָרען אונרוהיג און האָט אָנגעהויבען דעם ענין נאָכצופאָרשען און נאָך אַ קורצער צייט איז ער דערגאַנגען, אַז ס'איז אַזוי ווי דער אַנאָנימער אויטאָר האָט געשריבען, מאָזעס כאָלמי איז נישט קיין אַנדערער ווי משה כאַלמינסקי, וועלכער האָט מיט אַזוי פיל יאָהרען צוריק ערמאָרדעט זיין פאָטער, און וועלכען ער האָט אַזוי געהאַסט גאַנצע לאַנגע יאָהרען און געוואַרט אויף נקמה.

זילבער האָט זיך'נישט געקענט קיין עצה געבען, ער איז שיער נישט משוגע געוואָרען, פאַר וועמען דאָס האַרץ זיך אַראָפּצורעדען האָט ער נישט געהאַט און האָט נישט געטאָרט רעדען, שווער האָט זיך זילבער געפּייניגט, ביז ער האָט בעשלאָסען, אַז ער מוז פאָהרען קיין לאָדז. דאָ וועט ער זיך בעראַטען מיט זיינע ברידער און פאַמיליע, ער האָט אַזוי געטון, פאַריגע וואָך איז ער געקומען קיין לאָדז. אָבער אויך דאָ קען ער זיך נישט קיין עצה געבען, זיין שווער איז איצט אַן'אָרענטליכער מענש, אין דעם איז ער איבערצייגט, זיין פרוי איז די איידעלקייט און גוטסקייט אַליין, ער האָט זי אַזוי שטאַרק ליב זיינע 2 קינדערלעך דאָס איז זיין גאַנץ לעבען, און דאָך זענען זיי דאָך די דירעקטע און אונדירעקטע מערדער פון זיין פאָטער.

ווער האָט איהם דאָ געקענט אַן'עצה געבען וואָס ער זאָל טון? קיינער האָט נישט געקענט פאַר איהם געפונען קיין טרייסט.

נעכטען האָט מען דעם רייכען אַמעריקאַנער דוד זילבער געפונען אַ פערחלשטען אויפ'ן קבר פון זיין ערמאָרדעטען פאָטער, מ'האָט איהם אָפּגעמונטערט און אָפּגעפיהרט צו זיין ברודער, קיינער האָט זיך נישט געקענט פאָרשטעלען די סיבה פון דעם וואָס דער אַמעריקאַנער האָט אַזוי שווער געחלשט. ס'איז נישט קיין וואונדער, האָבען די יודען אויפ'ן בית־עולם געזאָגט, אַזעלכע היצען, אַזעלכע היצען...

ספּאָרט-בעוועגונג

ליגע-מעטשען

שבת און זונטאָג זענען פאָרגעקומען 4 ליגע-מעטשען. וועלכע האָבען קיין בעזונדערע איבעראַשונגען נישט געבראַכט, אַ חוץ דעם רעזולטאַט פון מעטש

„ל. ק. ס.“ - „פּאָגאָן“ 3:3

פּאָגאָן איז גערעכענט געוואָרען פאַר אַ הונדערט־פּראָצענטיגען פאַוואָריט ביי דעם מעטש מיט ל.ק.ס. וועלכע איז געווען בעדראָהט אַרויסצופאַלען פון דער ליגע, בעת „פּאָגאָן“ געפינט זיך אויפ'ן ערשטען אָרט אין דער ליגע. נאָכמעהר האָט מען זיך גערעכענט, אַז ל. ק. ס. וועט פערשפּילען דעם מעטש, ווייל די פערמעסטונג איז פאָרגעקומען אין לעמבערג. דאָך האָט ל. ק. ס. דער לעמבערגער טעכניק אָקעגענגעשטעלט זייער אַמביציע און כבוד רעמיזירט.

„קראַקאָוויאַ“ - „לעכיאַ“ 1:2

ווי ס'זעהט אויס וועט די יונגע לעכיאַ נישט אויסהאַלטען מעהר ווי דעם סעזאָן אין דער ליגע ווען זי האָט די ערשטע צייטען נאָך עטליכע מעטשען געוואונען, פערשפּילט איצט כסדר און איז אַראָפּגעפאַלען אויפ'ן לעצטען אָרט פון דער טאַבעלע.

„גאַרבאַרניאַ“ — „רוך“ 1:3

אַזוי ווי יערעס יאָהר, אַזוי אויך דאָסמאָל, הויבט „רוך“ אָן מיט אַ געוואַלדיגען אויפשטייג, כדי שפּעטער כסדר צו פאַלען. „רוך“ האָט זיך אין אָנהויב פון די מייסטערשאַפטס־טאַבעלע געהאַלטען אויפ'ן ערשטען אָרט פון דער טאַבעלע און איצט פערשפּילט זי כסדר.

„וואַרטאַ“ — „וואַרשאַוויאַנקאַ“ 2:3

די פּויזנער מאַנשאַפט האָט [די פערמעסטונג געוואונען פערדינטערהייט. זי האָט די גאַנצע צייט געהאַט די איבערמאַכט.

„הכח“ (וויען) - „פּאָלאָניאַ“ 1:2

„הכח“ (וויען) - „לעגיאַ“ 3:0

דער ווינער הכח, וועלכער האָט שוין פערענדיגט זיין טורנעע איבער פּוילען, האָט די לעצטע 2 מאַטשען געשפּילט אין וואַרשא מיט די 2 ליגע-מאַנשאַפטען. שבת האָט הכח געשפּילט מיט פּאָלאָניאַ, ס'האָט זיך געמערקט, אַז די ווינער מאַנשאַפט איז שטאַרק מיד פון די צעהנדליגער מעטשען וואָס זי האָט געשפּילט אין פּוילען, די יודישע מאַנשאַפט האָט נישט ענטציקט, פּונדעסטוועגען האָט זי אין אַלע הינזיכטען בעסער געשפּילט ווי פּאָלאָניאַ און דעם מעטש געוואונען מיט 1:2.

דאָנערשטאָג און מאָנטאַג אין מעטש מיט לעגיאַ האָבען די ווינער קיין גרויסע גבורות נישט אַרויסגעוויזען און פערשפּילט זעהר נישט בכבודיג מיט 0:3.

מייסטערשאַפט פון „א“-קלאַס אין לאָדז

„הכח“ — „פּ.ט.צ.“ 0:5 (0:4)

דער מעטש איז פאָרגעקומען אין פּאַביאַניץ, פאַר יעדער מאַנשאַפט איז אַ סכנה צו פאָהרען קיין פּאַביאַניץ אויף אַ מעטש, ווייל סיי די פּאַביאַניצער שפּילער און סיי דאָס דאָרטיגע פּובליקום האָבען קיין שום ספּאָרט-סענטימענטען און אידענטיפיצירען ספּאָרט מיט צירק, וואו אַלע מיטלען זענען כשר, ווער שמועסט שוין, אַז ווען אַ יודישע מאַנשאַפט קומט אויס צו פאָהרען קיין פּאַביאַניץ שמעקט דאָס טאַקע מיט סכנות נפשות. די טויזענדער אַנהענגער פון „הכח“ האָבען אָבער נישט פערלאָזט די מאַנשאַפט און זענען נעכטען מיטגעפאָהרען קיין פּאַביאַניץ צו דעם שווערען מעטש וואָס „הכח“ האָט געהאַט איבערצוקומען.

„הכח“ האָט נישט ענטוישט, אין איהר בעסטען צוזאַמענשטעל (אָהן שיחעקן) האָט באַלד אין אָנהויב די מאַנשאַפט אָנגעהויבען צו אַטאַקירען, זעהר גוט האָט דאָסמאָל געשפּילט דעם אָנגריף: צוזאַמענשפּיל, צילבעוואוסטקייט און פּרעציזקייט האָט אויפ'ן נעכטיגען מעטש כאַראַקטעריזירט דאָס אָנגריפס-פּינפּטעל, מייסטערשאַפט האָט געשפּילט קאַפּלאָוויטש, גוט מלינאַרסקי, שוואַכער ציגלער, באַלזאַם שטענדיג אויפ'ן אָרט, זאַקליקאָווסקי פלעגמאַטיש, ראַפּאַפּאָרט אויסגעצייכענט.

ביי אַזא שפּילען האָט מען טאַקע געקענט פאָראויסזאָגען דעם זיג פאַר „הכח“, וועלכער האָט אין דער ערשטער העלפט געשאָסען אַזוי 4 טויערן, נישט דערלאָזענדיג די פּאַביאַניצער קיין ערענ-טויער. דאָס זעלבע בילד האָט מען אויך אָבסערווירט אין דער צווייטער העלפט, ביז 15 מינוט האָט „הכח“ פערגרעסערט דעם נצחון מיט נאָך איין טויער. אין דעם מאָמענט האָט אָבער אויסגעבראָכען דער שטורם-ווינד און גאַס-רעגען און דער ריכטער אַנדזשעיאַק האָט געמוזט איבעררייסען דעם מעטש. אַזוי אַז ביי דעם שטאַנד 0:5 וועלען נאָך די מאַנשאַפטען מוזען צושפּילען 30 מינוט. די גאָלען האָבען געשאָסען פּרעסער 2, עהרענבערג 1, קאַהאַן 1, קאַפּלאָוויטש 1.

ס'איז פערשטענדליך, אַז אָהן אוואַנטורעס איז אויך דאָסמאָל נישט אַדורך, א חברה לאַבוזעס זענען בעפאַלען דעם ליניען-ריכטער פון „הכח“-זייט און אָנגעהויבען שלאָגען, ערשט די פּאָליציי האָט אינטערווענירט און געמאַכט אָרדנונג.

ביי די איצטיגע לאַגע האָט „הכח“ ווידער דיזעלבע צאָהל פּונקטען ווי ל.ט.ס.ג. ביידע מאַנשאַפטען האָבען נאָך צו שפּילען צו 1 מעטש. הכח מיט ל.ק.ס. און ל.ט.ס.ג. מיט „בוזשאַ“.

וו. ס. ס. — בוזשא 1:5

אַרקאָן — ווידזעוו 2:2

ס. ק. ס. - טוריסטען 0:1

מייסטערשאַפט פון קלאַס „בע“

מכבי — זיעדנאָטשאַנע 0:3

נישט קיין ספּאָרט-פערמעסטונג איז דאָס געווען נאָר אַ ברוטאַלע געקאָפּעריי מצד „זיערנאָטשאַנע“. דער שידס-ריכטער איז געווען געצוואונגען אַראָפּצושיקען פון פּלאַץ אַוש 3 שפּילער.

„בר-כוכבא“ — „הוראַגאַן“ 1:4

מייסטערשאַפט פון קלאַס „צע“

ספּאָרט-כראָניק

צום טעניס-טורניר פון די יודישע קלובען אין פּוילען וואָס ווערט איינגעאָרדענט דורך דעם טאַרנאָווער „שמשון“ שיקט דער היגער „מכבי“ אַרויס אַ מאַנשאַפט פון 4 פּערזאָן.

צו די לייכט-אַטלעטישע פערמעסטונגען פון די יודישע קלובען וואָס וועט פאָרקומען קומענדיגען זונטאָג אין קעניגסהיטע (אויבערשלעזיען) שיקט דער היגער „מכבי“ אַרויס אַ מאַנשאַפט פון 16 פּערזאָן, וועלכע וועלען אַנטיילנעהמען אין אַלע קאָנקורענצען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon
12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
פּריוואַטע דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצלינגדיגע פאַרפאַלן צו יעדער צייט
ביי טאָג און ביי נאַכט אַזוי ווי אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

איפ'ן טויטען-בעט אפגע'גט דאס ווייב צום דריטען מאל

טשענסטאכאוו. פארגאנגענע וואך האט מען אלארמירט דעם טשענסטאכאווער ראבינאט וועגען א גט פאר א שכב-מרע, וועלכער האלט ביי גסיסה.

די בית-דין שטוב איז געווארען אנגעפולט מיט אזעלכע יללות און געוואלדען, אז איידער דער דיין האט נאך רעכט פערשטאנען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, איז שוין דער סופר מיט די עדות, מיט'ן גאנצען קלאפער-געצייג געווען גרייט צו דער ארבייט...

די מעשה שטעלט זיך פאר אזוי:

אויף גארנצארסקא גאס 64 האט געוואוינט דאס פארפאלק ישראל ק. מיט זיין ווייב טאלצע,ביידע צו 27 יאהר. וועלכע האבען חתונה געהאט צום ערשטען מאל אין יאהר 1930. דאס צוזאמענלעבען איז אבער נישט געווען קיין גליקליכעס און א פאר חדשים נאך דער חתונה האבען זיי זיך געגט. עס זענען אוועק סך-הכל עטליכע וואכען און זיי האבען צוריק חתונה געהאט, אבער נאך 4 חדשים צוזאמענוואוינען האבען זיי צום צווייטען מאל זיך געגט און ווידער האט דאס פארפאלק אין עטליכע וואכען ארום חתונה געהאט.

לעצטענס האט ישראל'קע, וועלכער איז געווען פון פאך א שלאסער, זיך פערקיהלט ביי דער ארבייט און ער איז קראנק געווארען אויף די לונגען. זיין קראנקהייט האט זיך וואס אמאל אלץ מעהר פערערגערט, אזוי אז דער טויט איז געווען אונפערמיידליך און היות ווי קיין קינדער האבען זיי נישט געהאט, וואלט דאך טעלצע אויסגעקומען צו נעמען חליצה — און ישראלקעס איינציגער ברודער געפונט זיך אין אמעריקא. דעריבער איז טאקי די מוטער פון זיין ווייב געקומען צו לויפען אין ראבינאט אריין, אז מען זאל זיך דערבארימען און שרייבען א גט, און דאס וואס שנעלער, כדי זי זאל נישט בלייבען קיין חליצה.

דאס בוידעם-שטיבעל אויף גארנצארסקא גאס איז איבערפולט פון מענשען. עס האט זיך פערזאמעלט די משפחה פון ביידע צדדים, שכנים און סתם נייגיריגע. דער קראנקער אטעמט שווער און קוקט זיך צו צו דער צערעמאניע. דער סופר הויבט אן שרייבען דעם גט און דער פרוי'ס פאמיליע האלט אין איין יאגען דעם סופר, אז ער זאל וואס שנעלער דעם גט פארענדיגען.

די קרובים בעטען דעם דיין, אז ביז דער גט וועט פערטיג ווערען זאל ער דערווייל רעדען כסדר צום קראנקען, כדי אזוי ארום זאגען זיי צו דערהאלטען איהם ביים לעבען. דער דיין קומט טאקי נאך זייער בקשה. אינמיטען אבער געהט דער דיין אוועק פון קראנקען-בעט, כדי זיך צוצוקוקען צום גט, הויבען דעם ווייב'ס קרובים אן צו שרייען, אז ער זאל תיכף צוריקקעהרען צום חולה. ווייל אנדערש הוכט יענער שוין אויס די נשמה.

פלוצלונג, ווען מען האט געהאלטען ביים שרייבען די פיערטע שירה, איז דער קראנקער שוואך געווארען און זיך אויסגעדרעהט צו דער וואנד, האבען זיי געמיינט, אז אט-אט שטארבט ער אוועק, האט זיך געמאכט א געוואלד מיט א געשריי צום דיין, אז ער זאל זיך דערבארימען און שוין געבען דעם גט, און ווען מען האט זיי ערקלערט, אז דער גט האט ערשט דאמאלס זיין בעדייטונג ווען ער איז אינגאנצען פערטיג, האט דער עולם זיי בעשיט מיט געשרייען: רוצחים, גזלנים! גיט אהער דעם גט כל זמן עס איז נאך צייט וועט איהר שפעטער דאס איבריגע צושרייבען..

עס איז אבער געשעהן א „נס", דעם קראנקען איז א ביסעל בעסער געווארען, דער סופר מיט די עדות האבען פערענדיגט דעם גט און דער גוסס'דיגער ישראל'קע שלאסער האט אויפ'ן טויטען-בעט אפגע'גט זיין ווייב צום דריטען מאל. טעלצע איז אלזא, אנשטאט אנ'אלמנה, וואס וואלט געדארפט נעמען חליצה, געווארען א גרושה.

אויף צומארגענס האט ישראל'קע שלאסער אויסגעהויכט זיין נשמה.

——=:)O(:=——

ארבייטסלאזיגקייט אין א"י פערקלענערט זיך

ירושלים, (י. ט. א.) דער צענטראלער ארבייטס-אמט פון יודישען ארבייטער-פערבאנד אין א"י האט דעם 15 יולי פערעגיסטרירט 1500 פולשטענדיג ארבייטסלאזע (פון זיי 1000 אין די שטעט און 500 אין קאלאניעס), און 650 טייל-וויז ארבייטסלאזע. דעם 15 מאי האט די צאהל פולשטענדיג ארבייטסלאזע בעטראפען 2000, טייל-וויז ארבייטסלאזע — 900. דאס פאלען פון דער צאהל ארבייטסלאזע אין חודש יולי ערקלערט זיך דערמיט, וואס א דאנק די בעמיהונגען פון צענטראלען ארבייטס-אמט זענען מעהרערע ארבייטען אונטערגענומען געווארען דורך פריוואטע און נאציאנאלע קערפערשאפטען ווי דורך דער רעגירונג. ביי די ארבייטען האבען געפונען בעשעפטיגונג 600 ארבייטסלאזע.

אין קורצען איז צו ערווארטען ווייטערע גרעסערע ארבייטען. די פערהאנדלונגען וועגען די קומענדע ארבייטען זענען בעשלאסען געווארען און מען פיהרט שוין דורך די נויטיגע פארבערייטונגען. עס האנדעלט זיך אין דער ערשטער רייהע וועגען ארבייטען ביים בוי פון גאסען און הייזער ווי אויך ביי בעוואסערונג פון עמק הירדן. ביי די ארבייטען וועלען געפינען בעשעפטיגונג 300 ארבייטסלאזע און די רעגירונג וועט ביי איהרע ארבייטען בעשעפטיגען ווייטערע 50 ארבייטער.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און טרצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יונגמאן נערוועז-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11½—1
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7
צאהן-טונדהיילונג, בעלמבטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
☛ וויזיטען איז שטאט. ☚

ספארט-אנטיסעמיטיזם אין עסטרייך

וויען, (יט"א) די היי יצהריגע עסטרייכישע שווים-מייסטערשאפט איז נישט אפגעהאלטען געווארען צום בעשטימטען טערמין צוליב אנ'אנטיסעמיטישען קאנפליקט. די שווים - מייסטערשאפט דארף דאסמאל פארקומען אין דער אויבערעסטרייכישער שטאט לינץ. אין דער שווימער-רעפרעזענטאנץ זענען דעלעגירט געווארען אפיציעל צוויי יודען, ביידע מיטגלידער פון דער „הכח" שווים-סעקציע. פלוצים האט דאס-מאל די לינצער סעקציע פון עסטרייכישען ספארט-פערבאנד זיך אבגעזאגט אנטיילנעמען אין דער שווים-מייסטערשאפט, ווייל זי וויל נישט ארויסטרעטען צוזאמען מיט יודען אויף א עפענטליכע שווים-מייסטערשאפט.

דאס איז דער ערשטער אנטיסעמיטישער פארשטוי'ס אין אפיציעלען עסטרייכישען ספארט. דער אנטיסעמישער אינצידענט האט ארויסגערופען שארפע פראטעסטען אויך אין דער ליבעראלער און סאציאליסטישער עסטרייכישער פרעסע. די יודישע ספארט-ארגאניזאציעס זענען ענטשלאסען צו פערטיידיגען זייער בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג אין ספארט און נישט דערלאזען קיין עסטרייכישע שווים-מייסטערשאפט, וואס שליסט אויס יודישע ספארטלער צוליב אנטיסעמיטישע מאטיוען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

דאס עלעגאנטע לאדז
קויפט אין די גאנצע קאסמעטיק נאר אין דער ערשטער רענאמירטער
קאנקורענץ-פערפומעריע
פון דער פירמע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TEL. 175-92
וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די בייעסטע
פערפומען, טואלעט-זייפען, קרעמען, פודערן, קעלנישע בלומען וואסערן
בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאן אויף ווערטפולע פרעמיעס קיין פיליאס בעזיצען מיר נישט
פאר אנגראסיסטען בעדייטענדער ראבאט.

א קרבן פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(15

מאריס סטאר האט זיך פארגעווארפען פאר דעם חשד, וואס ער האט אומווילענדיג בעקומען, ביי דער ידיעה, אז מאקס איז אינדערפריה געווען ביים פראפעסאר קאטשיאלא.

ער האט גאנץ גוט געוואוסט, אז מאקס איז א העכסט-ארנטליכער יונג, און איז נישט פעהיג אויף א פערברעכען, פאר קיין פאל נישט.

אבער... צי קאן מען גאראנטירען דערפאר וואס עס קומט פאר אין דער נשמה פון א נאהענטסטען פריינד, ווען אפילו די אייגענע נשמה איז אפט א פערטונקעלטער רעטעניש?!

עס האט זיך דאך אזוי פשוט און פראסט בעלייגט אויפ'ן שכל:

די יונגע שיינע לעדי ראלסאן, וועלכע האט חתונה געהאט מיט א מענשען, וואס האט איהר געקאנט זיין א זיידע — האט זיך טאג-טעגליך בעגעגענט מיט קארלינען, מיט א שיינעם און סימפאטישען יונגענמאן...

צי איז אזוינס נישט קיין געפאהר?

מאקס וואלט דאך נישט געווען דער ערשטער יונגערמאן, וואס וואלט געפאלען א קרבן פון דעם כישוף פון דער וואונדערליך שיינער פרוי, אפילו ווען ער וואלט גלייכצייטיג מיט דער ריינקייט פון דער נשמה זיינער ליב געהאט אנ'אנדערער, — אזוי, למשל, ווי... מאקס האט ליב געהאט עטלען — טאקע מיט דער גאנצער נשמה זיינער.

איצט, דאנקען גאט, האט מען זיך געקאנט אפזאגען פון דעם געדאנק:

לעדי ראלסאן איז געקומען צו דעם געוואגטען פראפעסאר, כדי נישט צו בעגעגענען זיך מיט מאקסען....

זי האט איהם אפילו נישט געוואלט זעהן, ווען ער איז אהינגעקומען.

אויב אבער די לעדי ראלסאן איז געקומען צו קאטשיאלאן נישט צוליב דעם פעולאנג צו טרעפען זיך מיט איהם, טא איז וואס-זשע איז זי בכלל אהינגעקומען?

אויף וועמען האט זי דארט געווארט?

זעלבסטפערשטענדליך, נישט אויפ'ן אלטען מאעסטרא, ווייל זי האט דאך געוואוסט, אז ער איז אוועקגעפאהרען, און וועט צוריקקומען ביינאכט ערשט.

מאריס האט א קוק-געטון אויף דזשוליאן, און גלייך א פרעג געטון:

— ווער איז דא געווען אינדערפריה צוגלייך מיט אייך און לעדי ראלסאן?

— קיינער נישט, באמונות, קיינער נישט!— האט די אלטע אומרוהיג געענטפערט.

— אבער איהר האט דאך אויף עמיצען געווארט... א נישט וואלט דאך לעדי ראלסאן נישט געבליבען זיצען?...

די אלטע האט געשאקעלט מיט'ן קאפ אויף ניין, אבער די אויגען איהרע האבען זיך געמיהט אויסצומיידען סטאר'ס אויגען, און די הענד, וואס האבען געצופט דעם פארטעך, האבען געציטערט.

— קיינער איז נישט געווען! ניין, קיינער נישט... איך האב אייך אלץ געזאגט, מיין הער!

מאריס האט פערשטאנען, אז ס'איז א בחנם-דיגע טרחא ווייטער פונאנדערצופרעגען די אלטע, און אז עס וועט אוודאי גלייכער זיין פונאנדערצופרעגען דעם פראפעסאר אליין.

דער פראפעסאר האט זיך אבער געזאלט צוריקקעהרען ערשט פארטאג.

מאריס איז דעריבער גלייך אונטערגעגאנגען און נאך בעוויזען אריינצושפרינגען אין א טראמוואי, וואס האט איהם אפגעפיהרט אין דעם שפיטאל, אין וועלכען עס איז געלעגען דער פערוואונדעטער שאפער סאדלער.

עס איז געווען וויכטיג צו דער-געהן עפעס בייעס וועגען דעם געזונד-צושטאנד פונ'ם דאזיגען מענשען:

אויב, ס'זאל אויפגעקלערט ווערען עפעס וויכטיגעס, וועט עס נאך נישט שפעט זיין איבערצוגעבען טעלעפאניש אין דער צייטונג.

אין דעם אויפנאהמס-צימער פונ'ם שפיטאל האט זיך מאריס בעגעגענט פנים אל פנים מיט דעם געהיים-אגענט, שנעל.

קאפיטעל זיבען

ביים פראפעסאר קאטשיאלא

דער געהיים-אגענט האט מיט א שמייכעל בעגעגענט דעם רעפארטער, און האט א פינטעל געטון מיט'ן אויג.

— איך זעה, אז ביי אייך געהט נישט די צייט אוועק אין ביוועץ... דא איז אבער נישטא קיין טשיקאווע זאכען. סאדלער'ס מעמד איז אהן ענדערונג... די דאקטוירים זאגען, אז ער וועט מארגען נישט קענען זיין אויפ'ן פעדהער, הייסט עס, אז מיר וועלען דארפען דעם ענין אפלייגען אויף א וואך צייט.... און צו שמועסען מיט זשונאליסטען איז איהם פערוועהרט!... האט ער פילבעדייטענד צוגעגעבען.

— איך האב נישט געהאט בדעה איהם צו בעלעסטיגען, — האט מאריס געענטפערט — איך האב איהם פשוט געוואלט מבקר חולה זיין... געפינט ער זיך אונטער אנ'ארעסט?

— ניין, בלויז אונטער אנ'אבסערוואציע... אבער וואס ווייניגער, מיסטער סטאר, מיר וועלען רעדען וועגען דעם, וועט אלץ זיין געזונטער!.. האט איהר געטראפען זיין דער היים דעם פראפעסאר קאטשיאלא?.. און ווי האט איך עפעס בעהאנדעלט די פרוי דזשוליא?

— פונוואנען ווייסט איהר, אז איך בין דארט געווען?

— איך האב זיך אנגעשטויסען, ווארים איך קאן דאך אייך אויסגעצייכענט!.. איך האלט זיכער פון אייערע מעלות.

— קאטשיאלא איז נאך נישט צוריקגעקומען אהיים... איך קאן איהם אביסעל, ווייל איך האב איהם עטליכע מאל געטראפען ביי דער פריילין וויבסטאן... דזשוליא איז געווען אין בעצוג צו מיר גאנץ פריינדליך, הגם מיין קומען האט זי, ווייזט אויס, אביסעל איבערגעשראקען... זי האט מיר געזאגט, אז זי האט געפונען א פארטסיגאר...

שמועסענדיג אזוי שטילערהייט, זענען זיי ארויס פון שפיטאל, און זענען ארונטער פון די טרעפען.

שנעלס פנים איז געווען בעלויכטען פונ'ם לאמטערן, אבער מאריס האט בשום אופן נישט געקאנט בעמערקען עפעס א שינוי אין זיינע קאלטע, רוהיגע געזיכטס-צוגען.

— א פארטסיגאר?.. וועמעס פארטסיגאר?

— האט דער געהיים-אגענט א פרעג געטון.

— וואס'איז, איהר ווייסט דען נישט?.. זי האט דאך אייך אפגעגעבען דעם פארטסיגאר?!

מאריס האט זיך בעמיהט צו רעדען רוהיג, אבער זיין קול האט דאך א ציטער געטון.

ער האט פשוט מורא געהאט, אז אויסגיצענדיג דעם פרט מיט'ן געפונענעם פארטסיגאר, זאל שנעל נישט צוציהען צו דער בעשולדיגונג מאקס'ן.

(פארטזעצונג קומט).

ביי דער סאָוויעטישער גרעניץ

סאָוויעט־רוסלאַנד בויט זיך, בויט זיך מיט יעדען מאָנאַט. איהר בעמערקט עס גלייך. ווי איהר קומט אָן אויף דער סאָוויעטישער גרעניץ.

די קאַזאַרמע פאַר די סאָוויעטישע סאָלדאַטען אויף דער גרענעץ־ליניע איז ערשט מיט אַכט מאָנאַטען צוריק געווען אַ הילצערנע חורבה. זי האָט אויסגעקוקט ווי אַ שטאַל פאַר פערד און נישט ווי אַ הויז פאַר מענשען.

פונקט אַנטקעגען, מיט אַ הונדערט טריט ווייטער, איז אויף יענער זייט גרעניץ, — אויף דער פוילישער זייט. — געשטאַנען אַ נייער מויער, שעהן אַרומגעפאַרבט, מיט אַ בלומען גאָרטען אַרומגעצוימט, מיט אַ גרויסען טעניס־פלאַץ בשכנות, מיט אַ וואונדערבאַר־איינגעאָרדנעטען פלאַץ פאַר גימנאַסטישע איבונגען. דאָס איז געווען די קאַזאַרמע פון דער פוילישער גרעניץ־וואַך. פון די פוילישע סאָלדאַטען.

פלעגען אויסלענדער דורכפאָהרען די גרעניץ, פלעגען נישט ווילענדיג בעמערקען דעם גרויסען אונטערשיד צווישען דער סאָוויעטישער חורבה און דעם פוילישען פאַלאַצעל.

איצט קומט איהר אָן אויף דער פויליש־סאָוויעטישער גרעניץ און בעמערקט אַ ריזיגען אונטערשיד אויף דער סאָוויעטישער זייט, אַנ'אונטערשיד צום בעסערען.

פאַר די אַכט מאָנאַטען, וואָס איך בין נישט געווען אין סאָוויעט־רוסלאַנד איז דאָ, אויף דער דאָזיגער גרעניץ, אויסגעוואַקסען אויף דער סאָוויעטישער זייט אַ נייער גרויסער מויער — אַ פאַלאַץ. די אַלטע חורבה פון דער סאָוויעטישער גרעניץ־וואַך איז דאָ פאַר דער דאָזיגער צייט אַראָפּגעטראָגען געוואָרען, איצט שטעהט דאָ אויף איהר אָרט אַ נייע גרויסע שטיינערנע געביידע, וואָס אין שעהנקייט און אין אויספּערליכקייט שטייגט זי היבשליך פיל איבער דער אַנטקעגענדיגער געביידע פון די פוילישע סאָלדאַטען. איצט שטעהט דאָ, אַ זויבערער גרויסער און פעסטער בנין מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, מיט אַ הויף, מיט אַ גאָרטען, מיט אַ פלאַץ פאַר גימנאַסטיק, און אַפילו מיט אַ שפּיל־פלאַץ פאַר קינדער.

הויך פלאַטערט די רויטע סאָוויעטישע פאָהן איבער דער דאָזיגער ניי־אויסגעבויטער געביידע, און לאָזט וויסען די פּאַסאַזשירען, אַז איצט זענען זיי אַריין אין דער נייער וועלט, אויף דעם אָפּענעם גאַניק פון דעם דאָזיגען ערשטען אַנזאַג פון דעם סאָוויעטישען איבערליכען וואוקס, זיצט אַ מיידעל אַ קורץ־געשוירענע, און שפּילט זיך אַ פרעהליכען טאָן אויף איהר מאַנדאָלינע. זי שפּילט, און חברה רויטע אַרמייצעס, ריגלען זי אַרום און זינגען אונטער.

דאָס זענען זיי אַזוי מקבל פנים דעם צוג מיט די אויסלענדער. דאָס בעגעגענען זיי אונז אַזוי, — אונז די אָנגעקומענע פון „יענער וועלט“.

פון „יענער וועלט“ — אַזוי פיהלט זיך יעדער איינער, ווען ער קומט אָן אויף דער סאָוויעטישער גרעניץ, אַזוי מוז ער זיך פיהלען.

איהר פאָהרט איבער צעהנדליגע לענדער, שניידט דורך צעהנדליגע גרעניצען, בערייזט אייראָפּע אין דער לענג און אין דער ברייט. און פיהלט נישט קיין שום אונטערשיד צווישען איין לאַנד און אַ צווייטען: איהר בעמערקט זאָגאַר נישט די גרעניצען, ווייל די אינטערנאַציאָנאַלע צוגען שטעלען זיך, אויף די גרעניץ־סטאַציעס אָפּ נישט מעהר ווי אויף אַ געוועהנליכער סטאַציע.

ביז איהר קומט צו דעם גרעניץ־פּאַס צווישען פוילען און סאָוויעט־רוסלאַנד.

דער צוג קומט אָן צו דער פוילישער גרעניץ־סטאַציע סטאָלפּצי, דערפיהלט איהר מיטאַמאָל ווי איהר זאָלט האָבען געקומען צו סאַמע עק וועלט. די פּאַסאַזשירען — געצעהלטע, די וואַגאָנען כמעט לעדיגע, האַלט מען אייך אָפּ אין סטאָלפּצי איבער אַ שטונדע צייט. דאָס טשעפּעט מען אָפּ די איבעריגע וואַגאָנעס, וואָס דאַרפען בלייבען אויף דער פוילישער זייט, דאָס קוקט מען אויך איבער אייערע פּאַספּאָרטען, וועלכע איהר קריגט צוריק ערשט נאָכדעם, ווי דער צוג רירט זיך פון אָרט.

דער צוג ריהרט זיך, מיר פאָהרען איבער דער נייטראַלער זאָנע, וואָס ליגט צווישען פוילען און סאָוויעט־רוסלאַנד און די מרה־שחורה צווישען די אויסלענדישע פּאַסאַזשירען וואַקסט. די נייטראַלע זאָנע איז אַ שטרעקע פון דרייסיג קילאָמעטער, אויף וועלכער איהר זעהט גאָרנישט אויסער וואַלד, וואַלד און וואַלד.

אָבער אָט בעוויזט זיך פון דערווייטענס אַ פלאַטערענדע פאָהן, דער לאָקאָמאָטיוו לאָזט אַרויס אַ לאַנגען פייף און הויבט אָן צו געהן שנעלער. מיר דערנעהנטערען זיך צו דעם סאַמע עק פון דער פוילישער מלוכה, צו דער געביידע פון דער סאַמע לעצטער פוילישער גרעניץ־וואַך.

דער צוג שטעלט זיך אָפּ אין פראָנט פון דער דאָזיגער געביידע בלויז אויף אַ פּאָר מינוט צייט, בלויז לאַנג גענוג אויף אַראָפּצולאָזען די לעצטע פוילישע זשאַנדאַרמען, וואָס האָבען בעגלייט אונז דעם צוג פון סטאָלפּצי. די זשאַנדאַרמען פערשווינדען, און אונזער צוג לאָזט זיך לאַנגזאַם אַוועק ווייטער, צו דער צווייטער געביידע.

פון דער סאָוויעטישער גרעניץ־וואַך ביז צו דער ערשטער סאָוויעטישער סטאַציע, — ביז צו נעגאָרעלאָיע, — איז פופצעהן קילאָמעטער ווילדע וועלדער. פאָהרען די פּאַסאַזשירען די דאָזיגע שטרעקע, און וואונדערען זיך, וואָס מיט זיי וועט פּאַסירען אין נעגאָרעלאָיע ווען זיי וועלען זיך בעגעגענען פנים אל פנים מיט די ערשטע סאָוויעטישע בעאַמטע. — מען זאָגט, אַז זיי זענען זעהר שטרענג ביים איבערקוקען דעם באַגאַזש!

— אייך וועט מען נאַקעט נישט אויסטאָן מען טוט אויס נאַקעט בלויז רוסישע בירגער, וועלכע קעהרען זיך אום צוריק קיין סאָוויעט־רוסלאַנד, און ווען מען איז חושד, אַז זיי פיהרען מיט זיך פון אויסלאַנד סאָוויעטיש געלד, וואָס מען טאָר לויט'ן געזעץ קיין סאָוויעט־רוסלאַנד נישט אַריינפיהרען.

אַ יונג מיידעל, יודיש לויט איהר אויסזעהן, אָבער אַמעריקאַניש געקליידעט, זעהט, אַז איך בין בקי אין סאָוויעטישע גרעניץ־געזעצען. נעהמט זי מיך אַוועק אין אַ זייט, און דערצעהלט מיר אַ סוד:

— איך בין אַנטלאָפען פון דער היים, — פערטרויט זי מיר, — אַנטלאָפען פון מיינע עלטערען אין ניו־יאָרק. דערפאַר וואָס זיי האָבען נישט געוואָלט איינשטימען, אַז איך זאָל חתונה האָבען מיט מיין געליבטען. מיין געליבטער איז אַ יונגער אינזשינער, ער האָט נאָר־וואָס געענדיגט. נו, האָבען מיר בעשלאָסען צווישען זיך, אַז אַזוי ווי רוסלאַנד דאַרף איצט האָבען אינזשינערען, זאָל ער פאָהרען קיין רוסלאַנד. אונזער פּלאַן איז געווען, אַז אַזוי שנעל ווי ער וועט קומען קיין רוסלאַנד, וועט ער קריגען פאַר מיר אַ סאָוויעטישע וויזע, וועל איך זיך דאַן אַרויסגנב'ענען פון דער היים פון ניו־יאָרק, און קומען צו איהם קיין מאָסקווע, וואו מיר וועלען קענען הייראַטען פראַנק און פריי.

— מיין סעמי איז אַוועקגעפאָהר'ען, — דערצעהלט זי מיר ווייטער, — און אַלעס איז געגאַנגען אַקוראַט ווי מיר האָבען אויסגערעכענט. עס איז נישט אַוועק קיין מאָנאַט זינט ער איז אַוועקגעפאָהרען פון ניו־יאָרק, און איך האָב פון איהם געקראָגען אַ טעלעגראַמע פון מאָסקווע, אַז מען האָט מיר אַרויסגעשיקט אַ סאָוויעטישע וויזע קיין בערלין.

— געקריגען די טעלעגראַמע האָב איך לאַנג נישט געטראַכט ... זיך בגנבה אַרויסגעזעצט אויף דער ערשטער בעסטער שיף און אָפּגעפאָהרען קיין בערלין. געלד אויף רייזע קאָסטען האָט מיר מיין סעמי נאָך איבערגעלאָזט פון פריהער, אַ פּאַספּאָרט און אַ שיפס־קאַרטע צו מאַכען נעהמט אינגאַנצען צוויי טעג צייט, נו, בין איך אין צעהן טעג אַרום שוין געווען אין בערלין.

— געקומען קיין בערלין, האָב איך אין דעם סאָוויעטישען קאָנסולאַט גלייך געקריגען מיין וויזע. און זיך געקליבען אָפּצופאָהרען קיין מאָסקווע אויפ'ן צווייטען טאָג. אָבער דאָ האָט פּאַסירט מיט מיר אַנ'אומגליק. אין בערלין האָט דאַן פונקט געבושעוועט די גריפּע, בין איך אויפ'ן צווייטען טאָג קראַנק געוואָרען אויף גריפּע און געמוזט אָפּליגען אין בעט איבער אַ מאָנאַט צייט אין אַ זעהר ערנסטען צושטאַנד.

— איצט, איז וואו מיין צרה פאַנגט זיך אָן, און וואו איך וויל אויך פרעגען אַנ'עצה, — איז איהר שטימע געוואָרען שטיל סודות'דיג, — אין פערלויף פון דעם מאָנאַט, וואָס איך בין געלעגען קראַנק איז מיין סאָוויעטישע וויזע אויסגעגאַנגען, די וויזע איז געווען גוט בלויז אויף אַ מאָנאַט און האָט געדאַרפט פערלענגערט ווערען אין מאָסקווע. אַזוי ווי איך בין דעם מאָנאַט נישט געפאָהרען, האָט די וויזע אויטאָמאַטיש פערלוירען איהר קראַפט. איצט פאָהר איך קיין סאָוויעט־רוסלאַנד מיט אַנ'אויסגעלאָשענער וויזע און ווייס נישט צי וועט מען מיר אויף איהר דורכלאָזען די גרעניץ, צי נישט....

זי פערענדיגט צו דערצעהלען איהר ראָמאַנטישע טראַגעדיע, און קוקט אויף מיר מיט געבעט און פערצווייפלונג, פונקט ווי איך זאָל איהר קאָנען מיט עפּעס העלפען.

— און פאַר־וואָס האָט איהר נישט בענייט אייער וויזע אין בערלין? קען איך נישט פערשטעהן.

— בענייען די וויזע וואָלט גענומען אַמווייניגסטענס נאָך אַ מאָנאַט, — גיט זי מיר אָפענהערציג צו ערקלערען, — דער סאָוויעטישער קאָנסול אין בערלין האָט מיר געזאָגט, אַז ער מוז פריהער זיך אָנפרעגען אין מאָסקווע, און מוז וואַרטען ביז ער וועט קריגען פון מאָסקווע אַנ'ענטפער, הכלל, — אַז עס מוז זיך פערציהען פון דריי וואָכען ביז אַ מאָנאַט. נו, איז ווער וויל עס וואַרטען אַ מאָנאַט אין אַ פרעמדער שטאָט, אין דער צייט ווען דו ווייסט אַז אין מאָסקווע קוקט מען אויף דיר אַרויס יעדע מינוט?

— אָבער דעם שאַנס, וואָס איהר האָט גענומען צו פאָהרען אויף אַנ'אויסגעלאָשענער וויזע, צי ווייסט איהר כאָטש, אַז ער איז זעהר אַ ריזיקאַלישער? די סאָוויעטישע גרעניץ־בעאַמטע זענען אין דער דאָזיגער הינזיכט זעהר שטרענג. זיי קענען אייך הייסען פאָהרען צוריק און אייך קיין רוסלאַנד נישט אַריינלאָזען.

— איך ווייס, — שמייכעלט דאָס מיידעל, טרויעריג, — איך האָב זיך אָבער נישט געקענט העלפען, איך האָב נישט געקענט ביי זיך בעשליסען צו וואַרטען אין בערלין אַ גאַנצען מאָנאַט. דער דאָזיגער מאָנאַט וואָלט געווען פאַר מיר אַ מאָנאַט פון אומגערולד, פון יסורים און פון שלאָפלאָזע נעכט. האָב איך דערפאַר ביי זיך אָפּגעמאַכט צו נעהמען אַ שאַנס מיט מיין אַלטער וויזע.

דער צוג קיין נעגאָרעלאָיע קומט אָן אַרום 7 אַ זייגער פאַרנאַכט, געזונדטע סאָוויעטישע געפּעק־טרעגער שיטען זיך אַרויס אויף דער פּלאַטפאָרמע פון דער קליינער באַהן־סטאַציע און העלפען די פּאַסאַזשירע אַרויסצושלעפּען זייער געפּעק פון די וואַגאָנעס אין דעם גרויסען זאַל, וואו די גרעניץ־בעאַמטע געפינען זיך. די פּאַסאַזשירען גופא מוזען אַלע אַרויסגעהן פון זייערע וואַגאָנעס.

די צאָהל פּאַסאַזשיר'ען איז נישט קיין גרויסע אינגאַנצען קוים צוויי טוץ. די סאָוויעטישע גרעניץ־אינספּעקטאָר'ען האָבען דערפאַר נישט קיין זעהר גרויסע אַרבייט מיט זיי. זיי הייסען זיי עפענען זייערע רענצלעך, פרעגען יעדען איינעם, וואָס פאַר אַ בירגער ער איז און פון וואָס פאַר אַ לאַנד ער קומט, און קוקען כמעט דעם באַגאַזש נישט דורך.

שטרענגער פאָרען זיי זיך אין די רענצלעך פון די געצעהלטע פרויען־פּאַסאַזשירקעס, ביי וועמען זיי שלעפּען אַרויס איבריגע נאָרמעס פון פודער. נאָך שטרענגער קוקען זיי דורך די רענצלעך פון יענע פּאַסאַזשיר'ען, וועלכע זענען סאָוויעטישע בירגער און וועלכע קעהרען זיך אום צוריק אַהיים קיין סאָוויעט־רוסלאַנד.

ער ווייסט, אַז איך בין אַנ'אויסלענדישער קאָרעספּאָנדענט. ער האָט מיך אויף זיין ליסטע. נאָך איידער איך זאָג איהם, ווער איך בין, ער לאָזט דערפאַר צורוה מיין געפּעק, און נעהמט זיך צו דעם געפּעק פון מיין שכנה, דער אַמעריקאַנער מיידעל, וואָס פאָהרט צו איהר געליבטען קיין מאָסקווע.

— זי פאָהרט מיט אייך? פרעגט ער זיך ביי מיר נאָך, זעהענדיג, אַז זי פערשטעהט נישט קיין רוסיש.

— יאָ, — ערקלער איך איהם, — זי איז פון אונזער גרופּע אַמעריקאַנער.

איך דערצעהל איהם, אַז דאָס מיידעל פאָהרט צו איהר צוקונפטיגען מאַן קיין מאָסקווע, און זאָג איהם אויך וועגען דעם ציטער איהרען צוליב דער אויסגעגאַנגענער וויזע.

— איהר וועט דאָך נישט מאַכען קיין שוועריגקייטען פאַר אַ מיידעל, וואָס אַנטלויפט פון איהרע עלטער'ען צו אַ געליבטען אַזש קיין מאָסקווע, — ווינצעל איך זיך, — איבערהויפּט נאָך ווען דער געליבטער איז איינער פון די אַמעריקאַנער אינזשיניר'ען, וואָס אַרבייטען פאַר דער סאָוויעטישער אינדוסטריאַליזאַציע.

— עס געפעהלט מיר די מעשה וועגען דעם אַנטלויפען פון דער היים, אָבער די מעשה מיט דער וויזע איז אַ סך ערנסטער ווי איהר דענקט, — איז דער סאָוויעטישער בעאַמטער מיט מיר אָפענהערציג.

ער פערשווינדט אויף אַ ווילע אין איינער פון די זייטיגע צימער'ען, און קומט פון דאָרט אַרויס מיט אַ צווייטען בעאַמטען און מיט דעם פּאַספּאָרט פון מיין אַמעריקאַנער לאַנדס־מיידעל.

— וואו אַרבייט ער, אייער צוקונפטיגער מאַן? — וויל דער צווייטער בעאַמטער וויסען ביי דעם מיידעל. ער רעדט אַ גאַנץ פליסיגען ענגליש און דאָס מיידעל איז דערפאַר אומשטאַנד אַליין זיך מיט איהם אויסצוטענה'ן.

— אין טעלעגראַף־קאָמיסאַריאַט, — ערקלערט זי איהם. — ער איז איינער פון די אַמעריקאַנער אינזשיניר'ען, וואָס דאַרפען רעאָרגאַניזירען די טעלעגראַפען־דינסט.

— און ער וואוינט איצט אין מאָסקווע?

— יאָ, אין מאָסקווע.

— און איהר זענט זיכער, אַז ער וויל אייך אויך איצט האָבען אין מאָסקווע?

דאָס מיידעל שמייכעלט.

— זיכער? — פרעגט זי איבער מיט שטאָלץ, — זיכער איז נישט דאָס וואָרט דערפאַר. ווען ער זאָל זיין פריי, וואָלט ער מסתמא איצט געווען דאָ, אין נעגאָרעלאָיע, מיך צו בעגעגענען ביי דער סאַמע גרעניץ.

— אַזוי ראָמאַנטיש איז ער? — ווינצעלט זיך דער בעאַמטער גוטמוטיג, און מען קען זעהן אַז דאָס מיידעל וועט שוין ביי איהם אויספּועל'ן די ערלויבניש צו פאָהר'ען ווייטער.

— זעהר ראָמאַנטיש! — איז דאָס מיידעל צופריעדען צו שפּאַסען.

זי נעמט אַרויס פון איהר האַנד אַ טעלעגראַמע און צייגט זי דעם בעאַמטען.

— איהר זעהט, — זאָגט זי — דאָס האָט ער מיר טעלעגראַפירט פון מאָסקווע מיט דריי טעג צוריק קיין בערלין, אַז ער שיקט מיר זאָגאַר געלט קיין נעגאָרעלאָיע, איך זאָל גלייך פון דער גרעניץ נישט דאַרפען זיך זאָרגען פאַר קיין אויסגאַבען. דאָס געלט דאַרף איך טאַקע קריגען דאָ ביי אייך אין פּאָסט־ביוראָ.

זי גיט דעם בעאַמטען די טעלעגראַמע, און יענער פערלאָזט אונז אויף אַ ווילע מיטנעמענדיג די טעלעגראַמע מיט זיך.

— יאָ, — זאָגט ער קומענדיג אין אַ פּאָר מינוט צוריק, — עס ווייזט אויס אַז מען וויל אייך אין מאָסקווע. עס ליגט ווירקליך געלד פאַר אייך דאָ, אין אונזער פּאָסט־ביוראָ.

ער געזעגנט זיך מיט דעם מיידעל אויף דעם סאַמע פריינדליכסטען אופן, און זאָגט איהר זי זאָל מעהר וועגען איהר וויזע נישט טראַכטען.

— פערפּאַקט אייער באַגאַזש און הייסט איהם אַריינטראָגען אין צוג אַריין. מאָרגען אינדערפריה וועט איהר זיין אין מאָסקווע!... — לאָזט ער איהר וויסען.

דאָס מיידעל איז ווילד פון בעגייסטערונג... איהר ערשטער אַריינפאָהר קיין סאָוויעטען־פערבאַנד פאַר וועלכען זי האָט זיך אַזוי שטאַרק געשראָקען איז אַריבער אַזוי לייכט און אַזוי מזל'דיג.

מיר זענען אין סאָוויעט־רוסלאַנד. דער צוג לויפט און פיהרט אונז ווייטער און ווייטער אין דער „נייער וועלט“ אַריין.

ב. סמאָליאַר.

ר. איזראַעל

(84

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. ראָמאַנטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

דער פּאָליציי־שעף קאַרצעלאַ איז גלייך געפאָהרען צום פּאָרט, ער האָט זיך געווענדעט צו דער אָפּטיילונג פון אימיגראַציע־דעפּאַרטאַמענט און געבעטען צו ערלויבען איהם אַרויפצוגעהען אויף דער שיף, פערשטעהט זיך, אַז די ערלויבניש איז איהם גערן געגעבען געוואָרען, הגם אין דעפּאַרטאַמענט האָט מען זיך שטאַרק געוואונדערט וואָס דער פּאָליציי־שעף אין בוענאָס־איירעס קאַרצעלאַ האָט פאַראַ אינטערעס אויף דער שיף.

קאַרצעלאַ האָט נישט פיל גערעדט מיט די בעאַמטע פון דעפּאַרטאַמענט און איז שנעל, ווי ס'איז נאָר מעגליך געווען צוגעפאָהרען צו דער שיף און זיך אָנהויבען אַרומקוקען אין אַלע זייטען, ער האָט צוגערופען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט זיך געפונען נעבען דעם עמיגראַנטען־צימער און נאָכגעפרעגט אויף פּראָפ. לעהמאַן, דער פּאָליציאַנט איז גלייך אַריין אין צימער און אַרויסגעקומען צוזאַמען מיט לעהמאַן.

— איך בין דער פּאָליציי־שעף פון בוענאָס־איירעס האָט קאַרצעלאַ זיך פאָרגעשטעלט.

— איך פערשטעה נישט קיין שפּאַניש, אפשר קענט איהר מיט מיר רעדען דייטש.

— יאָ, האָט קאַרצעלאַ געענטפערט אויף אַ ריינעם דייטש און איבערגעחזרט ווער ער איז.

— דאָס פרייט מיך ווירקליך שטאַרק, האָט לעהמאַן געזאָגט אַ צופריידענער, איהר זענט ווירקליך אַהער אַראָפּגעפאַלען ווי אַ מלאך פון הימעל.

— נישט ווי קיין מלאך, נישט קיין צופאַל האָט מיך אַהער געבראַכט, נאָר איך בין זיכער, אַז איך בין געקומען אין דערזעלבער אָנגעלעגענהייט וואָס אינטערעסירט אייך אַזוי שטאַרק און וועגען וואָס איהר זענט בכלל געקומען צו פאָהרען קיין אַרגענטינע.

— פרייט עס מיך נאָך שטאַרקער, הער פּאָליציי שעף, אָבער אפשר וועלען מיר אַריינגעהען צום קאַפּיטאַן און זיך דאָרט אַדורכשמועסען.

— ווייסט עפּיס דער קאַפּיטאַן וועגען דער גאַנצער געשיכטע?

— קאַפּיטאַן שוואַרצבאַך ווייסט אַלץ, און דעריבער דאַרפען מיר זיך פאַר איהם נישט היטען, אָבער הער פּאָליציי־שעף, איך רעכען, אַז מיר דאַרפען נישט קיין איין מינוט פערלירען, אויב איהר ווייסט וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך וועט איהר פערשטעהען, אַז יעדע רגע קען טייער קאָסטען.

לעהמאַן מיט'ן פּאָליציי־שעף זענען אַריין צום קאַפּיטאַן, וועלכער איז געווען בעשעפטיגט ביים ערלעדיגען די לעצטע פאָרמאַליטעטען ביים אָנקומען פון דער שיף. קאַפּיטאַן שוואַרצבאַך איז אויך געווען שטאַרק צופרידען פון דער איצטיגער וויזיט, האָט גלייך אַוועקגעלעגט זיין אַרבייט און האָט גערן געוואָלט וויסען, צי ס'איז פערהאַן אַ האָפענונג צו דעמאַסקירען די אַלפאָנסען און אָפּצוראַטעווען די 11 מיידלעך, וועלכע ער האָט שוין געהאַלטען פאַר פערלוירענע, בעשמוצטע און אומגליקליכע.

— צי קענט איהר אַ פרויליין ריטאַ פריידליבג? איז דער פּאָליציי־שעף גלייך צוגעטרעטען צום ענין.

— נאַטירליך קען איך זי, דאָס איז איינע פון די אַרטיסטקעס, וועלכע זענען מיטגעקומען מיט דער שיף און הייַנט אַראָפּגעלאָזען געוואָרען אויף דער יבשה.

— טאַקע זי האָט מיר אָנגעוויזען אויף אייער עקזיסטענץ, הער פּראָפעסאָר און איך בין גלייך אַהערגעקומען.

— ווי קומט זי צו אייך, הער פּאָליציי־שעף? זי איז דאָך מיטגענומען געוואָר'ען דורך די פרויענהענדלער און איך קען דאָך נישט גלויבען, אַז זיי האָבען זי צוגעלאָזען צו אייך.

— וועגען דעם וועלען מיר אַנ'אַנדערש מאָל רעדען, זי האָט דאָס געמאַכט אויסגעצייכענט קלוג און ראַפינירט, איצט דערצעהלט מיר ליבער אַלץ וואָס איהר ווייסט אין דער דאָזיגער אָנגעלעגענהייט, כדי זיך צו אָריענטירען, וואָס ווייטער צו טון.

— ענטשולדיגט מיר, הער פּאָליציי־שעף, זייט מיר הונדערט מאָל מוחל. אָבער די געשיכטע איז אַזעלכע, אַז איך בין דאָ אינגאַנצען דעזאָריענטירט, אייערע מאַטראָסען און דאַן אייערע העכערע בעאַמטע אין בוענאָס־איירעס האָבען מיך אויף אַזוי פיל ענטוישט, אַז איך ווייס שוין אַליין נישט, וועמען איך זאָל האַלטען פאַר אַ פריינד און וועמען פאַר אַ פיינד, וועמען מ'קאָן אָנפערטרויען אַלץ און וועמען נישט.

(פאָרטזעצונג קומט).

היינט פרעמיערע! א זעהר סמאציאנעלער פילם סענסאציאנעלע אוואנטורעס פון דעם עלעגאנטען איינברעכער.

די געהיימנישפולער דזשעמס

אין די הויפט־ראלן: | וויליאם היינעס, קאראן דען (סלים)

אין צוגאב פראגראם: גלענצענד׳ער קלאנג־צוגאבע און לאנד־אקטואליטעטען. דער זאל איז ווענטילירט.

פרייזען פון די פלעצער — פאפולערע! אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5.15 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 2.30 א זייגער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פעלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע הייל־באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסאר׳ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעהינג בעזאטינגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס ליימונגען מיט הייל־גארטעלן און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאט־פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמאכטע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר. י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן מערויכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה, ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר אהנהאלטען מיר די זעהר שווערע בראך־רופטור אנ׳ערד 25 יאהר האב איך געליטען פון שטענדיגע וועהטאג־אטאקען און הונגער, א דאנקדאם גרויסען ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Tema Rozenblum.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקוועראווא 15

לינקע אפיצינע, 1־שטער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטונגען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען
פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13
(רוג זאכאדניא)

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראבען או״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

דער גרעסטער קלאנג־מייסטערווערק פון דער איצטיגער צייט!

„דער קעניג פון פאריז"

אין די הויפט־ראלען:

Iwan Petrowicz i Marja Glory

אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע

„קינדער־קאבארעט"

נעכסטער פראגראם:

„ATLANTIC"

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

דאס קאנצעסיאנירטע

עלעקטראטעכנישע ביורא

פון

מ. וואלדמאן

נעמט אן ליכט־ און קראפט־אנלאגען

צו מעסיגע פרייזען

ביים טאמבורירער נ. וואלדמאן

וואסכאדניא 50, טעל. 23=147

אכטונג, בערשטען־סוחרים!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער לאדזער בעפעלקערונג ווי אויך אלע סוחרים, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פאר די לאדזער בעפעלקערונג אין סוחרים פון לאדז און פראווינץ האב איך געעפענט אנ׳אייגענעם

בערשטען־ווערקשטעל

אין לאדז אויף אגראדאווא 12 אין געוועלב פון אלע פערשידענע אויסארבייטונגען וואס געהער צום בערשטען־פאך.

איך פערקויף אויף די בעסטע בעדינגונגען.

די ג׳ קונדשאפט ווערט געבעטען מיין ווערקשטעל צו בעזוכען. מיט אכטונג

אשר גרינבוים

לאדז, אגראדאווא 12.

4235

אייז

יעדען קוואנטום
צו ביליגע פרייזען
ליפערט

Lodownia Południowa 22
tel. 190-48 i 191-26.

געגען שוויים פון פיס

און אדמש יסקעס נוצט נאר דעם שוין 20 יאהר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל" פרייז נור 30 גראשען. נוצט נישט קיין אנדערע עהנליכע נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען און שאדען די פיס און נוצט נאר מיט מיין שטעמפעל אויך א גוט מיטעל צו וואנצען און שווארצע ווערים פרייז 50 גראשן, אויך פלין „ראדיקאל" וואשט אפ שמוץ און פלעקען פון אלע קאלירטע שיך.

פרייז 70 גר. א פלעשעל

צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער

וועלביאריש, אלט־שטאט 1.

פאדערט נאר מיט מיין שטעמפעל

מאשין־לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

אנ׳איינגעפיהרטער

קויהלען־פלאץ

אויך אייזען און פלאשען צוזאמען מיט א וואוינונג איז פרייזווירדיג איבערצוגעבען. צו ערפאהרען

קאראלעווסקא 5.

א צימער און קוך א

אדער 2 צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאקאטאר אדער אין א ניי הויז אויף חודש־געלד ווערט שוין געזוכט.

אפערטען אונטער "D".

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ.־ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקה.,
נעמט א׳ פון 6 ביז 8.30 און זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

ס׳ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע

פערקויפערין

אין א גאלאנטערי־געשעפט
צו ערפאהרען גלובנא 61
ביי קסענסקי.

אנ׳אבערלאנדער ניידערין

צו טריקא וועש זוכט ארבייט. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג פאר „אבערלאנד"

השבת אבדה.

פארענגדר ג פון שרודשעיצעו האט מען פון מיר ארויסגענומען א פארטפעל מיט דאקומענטען און וועקסלען. די וועקסלען זענען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער פינדער ווערט געבעטען בעלוינונג אפצוגעבען צו בראפמאן, נארוטאוויטש 23

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג־אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. און פון 7—9 אווענד.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. **J. LUBICZ**

כירורג־ארטאפעד

פאלודניאווא 9. טעל. 17=183

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעלטענע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וועלאדקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלן א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל־ארצט פאר אויגען־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

טראגוטא 12, טעל. 10-175.

נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו.

4157

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 90=216

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.

בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט ראסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

„SANATO"

כירורגיש־וועכנעריז־אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57=213

1־טע און 2־טע קלאס

גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד רייטלער־סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2־טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אבטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען־אבטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

DR. MED.

L. Pkielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אירין־קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט.

Dr. med.

I. IZYGSON

CEGIELNIANA 13

POWRÓCIŁ.

Dr. H. LUBICZ (MED.)

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס קראנק.
צענעלניאנא 7 (פר. הער 43), טעל. 142=13
עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו״ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל.

Dr. Z. Rakowski

פאר אוירען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—7

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ער״ב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . . 4 .
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . . 18— . . . . 8 .
פאר א מילומעטער־שורה: ליטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.